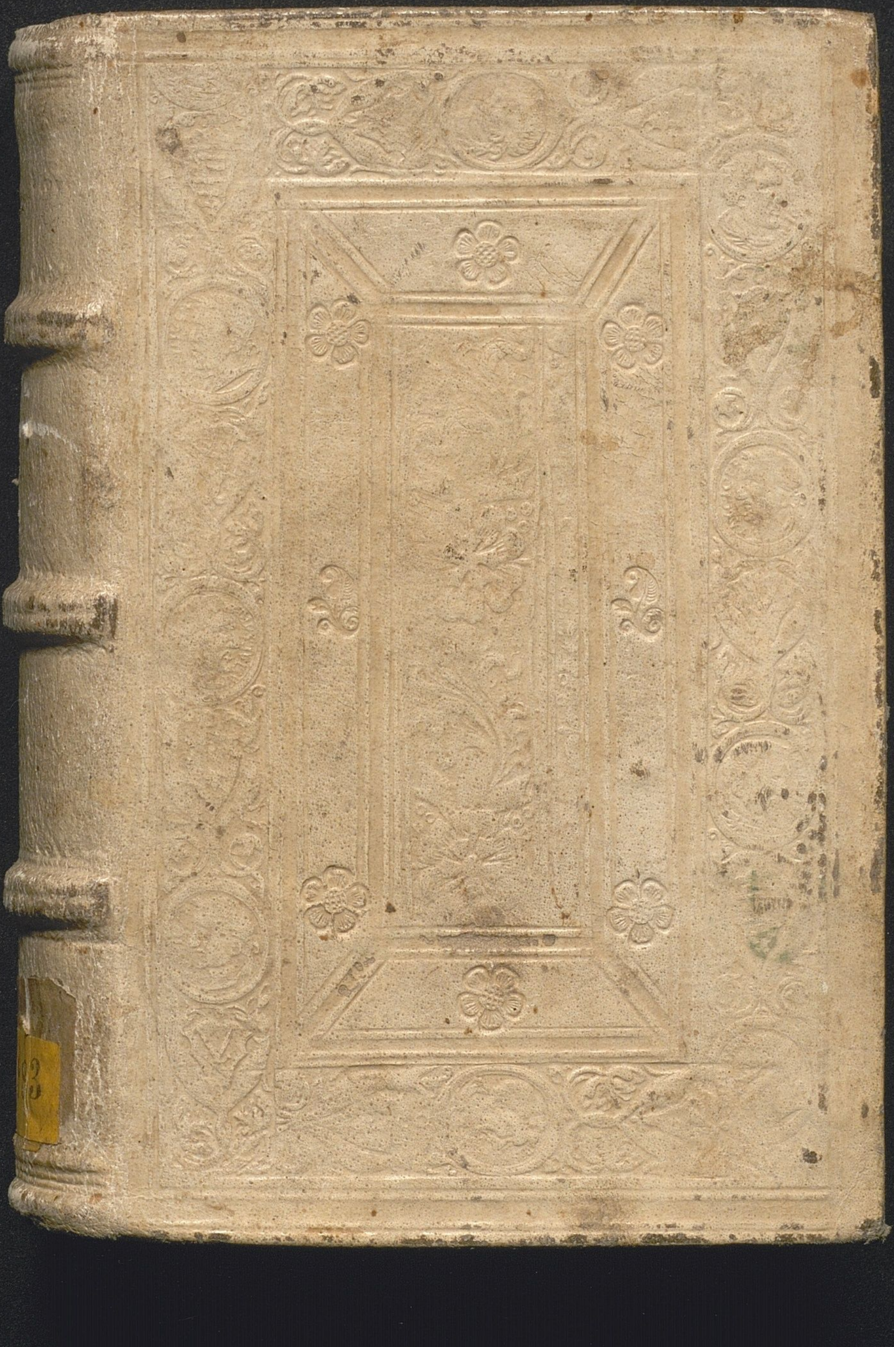

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-de15-1192015415-56779430X-16/fragment/page=1
Stadtarchiv Dessau-Roßlau

Georg 1483

Landesbücherei * Dessau *

Georgs-B.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-de15-1192015415-56779430X-16/fragment/page=2

5

IOANNIS BRIESMANNI AD CASPARIS Schatzgeyri Minoritæ plicas responsio, pro Lutherano libello de uotis monasticis.

ITEM

M. Lutheri ad Briesmannum Epistola, de eodem.

In hoc libello clare ostenditur, quantum errent qui uotis monasticis plus nimio tribuunt, citra omne sacræ scripturæ testimonium.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-de15-1192015415-56779430X-16/fragment/page=3
Stadtarchiv Dessau-Roßlau

MART
B

ediderat,
sacrilegam
cessit, alia
natus, ac n
turit. No
gentile, in
sunt, & n
uti, quem
scribit gla
ro, ut dixi
commune
ant. Acce
sis, quæ ta
quàm ut n
let, quod
neque uet
uam & u
Sed ut
dendi obi

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-de15-1192015415-56779430X-16/fragment/page=4
Stadtarchiv Dessau-Roßlau

Brieſman fratri ſuo, Gratiam & pacem in Chriſto.

PRodijt nuper tuæ profeſſionis homo Caſpar Schatzgeyr, libello cōtra me ædito, ſuper uotis & miſſis: qui & antea contemptum illum librum & inſulſum, quem Scrutinium appellauit, ediderat, conatus Chriſtum & Belial conciliare, nempe ſacrilegam ſcholaſticen & literas ſacras: quod ubi male ceſſit, alia uia gloriam affectat, & nunc indagines & conatus, ac neſcio quæ portenta uerborum & rerum parturit. Noſti autem & tu quàm ſit iſto hominum generi gentile, imò fatale (de ijs loquor, qui minoritæ tantum ſunt, & non Chriſtiani) nouis & ſingularibus uocibus uti, quemadmodum & nouis moribus uiuunt. Sic alius ſcribit gladios, alius ſyrupos, alius malagmata, iſte uero, ut dixi, indagines & conatus: ne ſcilicet quicquam commune uel in uerbis, uel rebus cum hominibus habeant. Accedit ad hæc, propria quædā ac minoritica phraſis, quæ talis eſt, ut nullo alio uocabulo nominare queas, quàm ut minoriticam dicas: in qua illud potiſſimum ualet, quod eſt tædioſiſſima, dum cupit noua uideri, & fit neque uetus nec noua, ſed nec media quædam inter nouam & ueterem.

Sed ut ad rem ueniam, rogaui te, ut munus reſpondendi obires: non quod dignum ducerem te, qui dono dei

melioribus rebus seruire potes, cum his laruis pugnare: sed quod ego occupatior sim, quàm ut ipse respondeam. Nam & si hominem indoctum in re sacra contemnerẽ, atq; cogitarẽ, nec responsione mea millies iterata firmari eos posse: qui tam uanis scriptis mouentur ad dissentiendum libello meo de uotis, omnium quos scripsi, etiam me teste, munitissimo, & quod ausim gloriari inuicto: tamen amicis quibusdam sic instantibus & urgentibus cessi, ut respondendum illi esse censerem.

Tu ergo prospere procede in Christo, ut qui minoriticam sectam egregie callens, probe intelligas, quot locis Thesauriuora ille indagator & conator mentitur, dum nobis persuadere conatur, ut credamus tam uulgarem esse apud religiosos fidem & castitatẽ, quàm uulgares sunt ipsi monachi, præsertim minoritæ, cũ sua ipsius, tum consciẽtia, tũ experiẽtia, eũ longe aliter doceat, nisi quod purũ Minoritã oportet esse purũ hypocritã. Sic enim loquitur, sicut hactenus uixerunt, credens tam neminem fore, qui mentientem intelligat, quàm hactenus nemo fuit qui putaret eos esse meras personas, & ut Paulus ait: Species pietatis, cuius uirtutem abnegant.

Quamuis autem non egeas, ut indicem tibi quid potissimum in illo confutatũ oporteat: tamen ut uno sensu nos idem dãnare uideat, uolo & ipse hoc monere, quod proculdubio Christus, qui te docet, in te monebit. Hoc aũt est, quod homo ille perpetuo libro, multa certe satis è scripturis adducit, & in margine gloriosius, quàm deceat

ceat, minoritam (nisi hypocrisis faceret) ostētat. Et non uidet interim cæcus & insipiens indagator, quàm illa omnia prorsus nihil ad rem faciant: quod adeò manifestum est, ut ipsemet cogatur confiteri, modò ei digito crassiore ostendatur, hoc modo.

¶ Nónne omnia uerba & facta scripturæ, sunt prorsus omnium Christianorū communia documenta, sicut Paulus Rho. 15. dicit: Quæcunq; scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt? Quis est ergo furor, ea quæ sunt omnibus Christianis communiter dicta, uni singulari sectæ aptare? Quid enim etiam morio aliquis, ad uniuersum illum magnificum librum indagatoris inferet, nisi hoc corolarium? Quandoquidem tu communibus scripturis singularem tuam sectam astruis, fiet profecto ut aut omnes Christiani sint Minoritæ: aut si non sint, non sint quoque Christiani, ad quos solos dicta sunt, quæ tu pro Minoritis adducis. Quid hic Thesauriuora ille faciet? Nónne si uel uncia pudoris in ipso fuerit, pudebit sese unquàm mutiuisse coram hominibus, ut qui & sacris scripturis & Christianis impius & blasphemus tantam uim & iniuriam intulit. Si sua sint uera, necesse sit aut Christianos non esse Christianos, aut scripturas nō esse scripturas. En tibi mercedē erroris, quam oportuit accipere illos, qui contra agnitā ueritatem pugnant.

Ne autem garriat hoc solum à me dici, & nullo exemplo probari, quanq̄ extent libelli, & nō possit tergiuersari, tamen uel illud, quod tu quoq; in præfatione il-

lius sentis, tecum adduco. Est'ne igitur belle & planè minoritice asserta monastice, per illud Lucæ, quo dominus intrasse scribitur domum Marthæ & Mariæ: hoc est (ut Schatzgeyr ait) in monasteria, in quibus uiget uita actiua et contẽplatiua? &c. ut cum istas ruditates monachorũ prætereã, quibus ferè nullus intelligit: deinde pauci etiam hæc uocabula audiunt actiuæ & contemplatiuæ uitæ: tantum abest, ut talis domus ulla apud eos sit: nónne certum est omnibus Christianis, hanc doctrinam oportere esse communem, quæcunque tandem est, quam dominus docuit intrando domum Marthæ? nisi forte non sit iste introitus pars Euangelij, aut euangelion, non sit Christianis omnibus commune.

Obsecro, iste Schatzgeyr miserabilis, dum scripturas allegat pro monastice, quid aliud facit, quàm quod ipso facto dicit: Obsecro, ridete, sibilate, insultate mihi inepto & insulso, qui dicta Christianis omnibus communia, ad meam pediculosam cucullã aptaui? Nam & ipsemet planè fatetur, nihil sacras literas de monastice dici: solumq; se hoc uno solatur, quod non uideatur monastice contraria sacris literis esse. Et nihilominus huius sui dicti perpetuò oblitus, aliud nihil facit, quàm qđ sacris literis pro monastice adducit, donec etiam & è Christo faciat monachum, & ex Maria monialem: quæ tamen coniunx fuit, saltem desponsata, quod sacrilegiũ est monialibus conatoris tanti.

Oro autẽ te mi Briesman, ne uincaris tædio tot mon-

stris

ſtris ſtolidæ temeritatis: perge ſicut cœpiſti, & oſtende cæco iſti indagatori, ſi capere poſſit, etiam ex ipſo Ariſtotele ſuo, aliud eſſe communia & propria dicere. Vel Porphyrium ei in memoriam reuoca, qui accidens commune & proprium tam diuerſum facit. Ego ſanè fateor me uictum tædio & nauſea legendo: adeo non ſolum latinitas, ſeu potius illatinitas, uerum & ipſa hominis rudiſſima temeritas me fregit, qui nullo uerſu non ſtolidiſſime ſibijpſi cõtradicit. Tamẽ ne ſolus hoc tædiũ deuores, una aut altera parte te leuabo, ne inſignis ille conator indigne ferat tot libris nihil potuiſſe ex me extorqueri reſponſionis: cupit forte & ipſe fieri uir famoſus.

Primum illud accipio capitale totius ſui libelli, quod gloriatur monaſticen non eſſe contra ſcripturas, ne iota quidem: ideo ſentiendum eſſe ſecundum illud Chriſti: Qui non eſt cõtra uos, pro uobis eſt. Hæc ille. Vide quæſo, quàm diligenter iſte conator meum libellum legerit, in quo hoc unicum egi, ut probarem ipſum monaſticum inſtitutum, ex natura ſua eſſe contrarium ſacris literis: quæ argumenta omnia ſic ſoluit, non eſt contrà, ergo eſt pro. Hoc ſic intelligere me cogit: Scriptura ſancta non nominat monachos ſuis nominibus, & ne uno quidem iota meminit huius uocabuli, Minorita, Auguſtinen. Carthuſien. &c. ergo non ſunt contrà. Sic nec Arius, nec Pelagius, nec ullus hæreticus contra ſcripturas, ſed omnes pro ſcripturis ſunt.

Tamẽ ut cũ craſſo cerebro craſſe loquar, partior uitã

hominis in duo: uel enim agit cũ īferioribus, uel cũ superioribus sese. Cũ inferioribus agere permittit deus etiam ea, quæ ipse nō ordinat sacris literis, ut ædificare, pascere pecus, emere, & ut Petrus uocat, creaturas humanas, id est ordinationes facere. In his non est opus ut uerbum dei expectes, sed potest hic etiam Ietro gẽtilis Mosen sanctum docere, eo quod Gen. 1. homo positus sit rerum dominus, ut per rationem ea disponat, quæ sunt sese inferiora, pro suo arbitrio. Nam in his non est situs cultus dei, & fiunt tam ab impijs quàm pijs. Dispersa sunt hæc omnibus gratuito, bonis et malis, ut dicit Matth. 6.

Sed cũ superioribus agere, id est cũ deo, non permisit deus unquàm, nec permittit. Sed quicqd hic fieri debet, hoc debet non nisi certo & expresso mandato dei fieri, eo quod nesciat homo per se, ea quæ supra se sunt, hoc est, quid deus uelit, nisi suo uerbo sese reuelarit: sicut inferiora homine nesciunt quid homo uelit, nisi signo sese ostenderit eis, ut percutiendo, frenando, leuãdo etc. Ideo hic non satis est dicere, non est prohibitum in sacris literis: sed oportet dicere, hoc est mãdatum, immo hoc ipso quo non est mandatum, uere est prohibitum. Quia non licet hominem sese regere supra se, ubi solius dei est regere: hoc enim ipso arrogat sibi sedem dei cum Lucifero, & cũ Adam uult æqualis esse deo. hoc est, quod in Mose, ubi ea fieri debent, quæ ad deum pertinent, toties uerbosissime, sed summa necessitate repetuntur, locutus est Dominus: dixit dominus, Sic præcepit dominus, Sic man

dauit

dauit dominus. Et prorsus nihil ibi geritur, nisi uerbo domini præuio. Quin Deutero. 12 dicitur: Non facias domino deo tuo, quod tibi rectum uidetur. q. d. facies inferiori tuo quod tibi rectum uidetur, sed non domino superiori: immo sinas dominũ tibi facere quod sibi rectum uidetur. Sic Nadab & Abibu exusti sunt igne domini, nullo prorsus peccato, nisi quod optimum opus non præcipiente domino, ut Moses scribit, fecerunt.

Et quid est uniuersa prophetia, sed et tota scriptura, quàm ne quicquam boni faciamus coram deo, sine certo mandato dei? Desinat ergo Schatzgeyr miserabilis gloriari, non esse contra deum monasticen. Si non est contra deum, fatemur & nos esse pro deo: nunc autem eo ipso contra deũ est, quod sine uerbo dei est. Próinde non debuit hoc probare, quod nihil in sacris literis de monastice propriè diceretur, sed quod aliqd de ea diceretur, affirmatiuam non negatiuam probari debuit. Si enim monasticen, tale quid esse permitterent, qualia sunt ea, quæ hominibus inferiora diximus, tolerabilem esse dixi, non uno loco, etiam in libello de uotis. Nunc autem eam inter ea numerant, quæ superiora sunt, tanquàm cultum dei singularem: hoc sacrilegum & abominabile & tota peruersitas est, sicut abunde dixi.

Si autẽ id uerbi adeò Schatzgeyrum in spem erigit, quod Christus dicit: Qui non est contra uos, pro uobis est. Cur non deijcit eum illud eiusdem Christi: Qui non est mecum, cõtra me est? Christus autem ipse prorsus ni

hil gessit erga deum, quod non mandasset pater, sicut dicit: Sicut mandatum mihi dedit pater, sic facio. Ergo contra eũ est, qui sine patre mandante quicquam facit. Nam si Schatzgeyrus recte interpretatur, non est cõtra uos, id est, nõ est prohibitũ: recte quoq; ego interpretor, Nõ est mecũ, id est, non est præceptum. At illud non esse mecum, Christus uocat contra me esse. id est, non præceptum idem sit, quod prohibitum.

Et ille sanè, de quo Christus dicit, Pro uobis est: non suo arbitrio, sed uocante deo dæmonia eiecerat. id quod Christus ex fructu illius probat, dum dicit, neminem posse male loqui de se, qui in nomine eius uirtutẽ aliquam fecerit. Sic enim & multi alij sancti, multa fecerunt mirabilia: sed nullus unquàm quicquam sine uocante deo uel intus, uel foras: quæ tamen uocatio foris probabatur signo aliquo. Vide ergo quàm apte conator ille scripturas tractet, ut ea quæ de præceptis ac diuinitus gesta sunt, applicet ijs quæ humana temeritate, sine præceptis dei eliguntur.

Nam & illud quod de eijciente dæmonia Christus dicit, Pro uobis est: ad omnes prorsus Christianos pertinet. Neq; enim pro uobis idem est, quod pro religiosis & monachis, sed pro omnibus. Scilicet qđ omnes Christianos oporteat illum imitari: non quidem simile opus patrando, sed eadem fide, eadem obedientia, eodem spiritu operãdo. Non enim omnia membra eundem actum habent, omnia tamen eandem animam, eundẽ spiritum,

eandem

eandem uitam habet. Vt iterum uideas stoliditatem indagatoris, qui communia Christianorum facit propria monachorum. Nam & ipse planè cò trahit illud, pro uobis: ut pro exemplo imitabili uelit accipi. Si autem imitationem non refert ad fidem & spiritum, sed ad externũ opus, tunc multo magis insanit, cum nullus unquàm monachorum dæmonia eiecerit. Atq; fieri oporteret, ut monastice nihil nisi externa dæmonum eiectio esset, ut illum imitarentur, de quo gloriatur, pro uobis est.

Quod si pro uobis dictũ est, nõ de imitationis exẽplo (sicut ego credo) sed de operationis cõsortio: ut sit, pro nobis, idẽ quod coperator, quo modo Paulus dicit Rho. 8. Si deus pro nobis, quis contra nos? Et iterum: Omnia cooperantur electis ad bonum. Iterum sequitur, solum de ijs intelligi, qui sub eodem præcepto, eodemq; spiritu aguntur: & non possit intelligi de ijs, qui suo arbitrio, sine uerbo dei feruntur. Quare inepto isti, & cæco indagatori non docendum erat, esse quædã contra nos, quædam pro nobis: id quod sine suis scrutinijs, indaginibus, conaminibus pulchre sciebamus: sed probãdum, monasticen esse pro nobis, & non contra nos, pro cultu & obsequio dei haberetur. Tolerabilẽ uero, si pro libero quodam corporis exercitio, temporaliter uel perpetuò teneretur. Hæc de primo satis.

Alterum quoq; tractabo, quod inducit ex Hieremia Rechabitas, qui mandante patre Ionadab, perpetuò abstinebant à uino, & agricultura & domibus ædifican-

dis. Quare hoc exemplo licet monasticen uouere perpetuam, cum illos eximie laudarit & munerarit dominus. Vide quæso & minoriticam Theologiã, quæ in scripturis nihil uidet, nisi cucullas & calopodia sua. Sed uideamus eum locum. Commendatur enim ibi parentum authoritas, & filiorum obedientia: atq; hanc laudat deus, quam & tanto rigore præceperat in Decalogo. Sed quid hæc rogo ad monasticen sacrilegam, quæ ferè semper contra parentum authoritatem filios attrahit, & prorsus extinguit obediẽtiam illam diuinitus statutam, sua abominabili, execrabili, & electitia obedientia?

Tu impia cuculla, quis te docuit diuinas uoces sic interpretari, ut oculos in opera sola figens, obedientiam & dei uerbum omittens, id quod de diuinis præceptis dictum est, torqueas perpetuò ad monachorũ temeraria studia & inuentiones? Da parentem præcipientẽ filijs, & adhuc dicam oportere ei obediri. Non quia parens homo sic præcipit & ordinat, sed quia deus præcepto suo illius præceptum instituit, & obedientiam exigit. Si ergo Schatzgeyrus recte hoc exemplum tractat, necesse est monachos esse carnales parentes suorũ monachorum. Si parentes nõ sunt, quàm dignis modis seipsum ridet tam stupidus conator, transferens exemplũ paternalis authoritatis, & filialis obediẽtiæ utriusq; à deo institutæ, ad laruale illã hominũ somnijs excogitatũ, sine uerbo dei authoritatẽ et obedientiã. O monachos, idiotas, & truncos insensatos, uos audetis scribere libros?

Certe

Certe parentũ authoritas maior est omni authoritate, quæ sub deo est. Nam nulli dubiũ est, quin Isaac recte fecerit obediens patri suo Abraham ad mortem: cum tamen nihil à deo dictum esset Isaac, nisi hoc unum: Honora patrem &c. Proinde, si paterna authoritas ubi res poscat, in uitã & corpus quoq; filij dominatur, ut & occidere & uendere possit, ut Exo. 22. scribitur, quid noui est in escã & uestẽ quoq; dominari? Sed nõ mox talia exẽpla parẽtibus etiã ipsis imitãda sunt, sicut fecerũt reges Israël, sacrificantes exẽplo Abrahæ, filios suos idolo Moloch, arbitrati se deo obsequium præstare: quãto minus licet homini cuiquam, qui parens nõ est, sine singulari dei mandato alienos filios attrahere, & sibi subdere: & parentes authoritate & filios obedientia spoliando, hoc est deum ipsum cum suo præcepto negando. O festiuam monasticen, pulchre scilicet per exemplum Rechabitarum probatam, & inuentam sacrilegam aduersariã exempli Rechabitici, & execrabilem uastitatem diuini mandati, paternalis authoritatis, & filialis obedientiæ.

Sunt præterea & adhuc alia in monastice, quæ pugnãt exemplo Rechabitico. Et quid nõ pugnaret, quando summa ipsa pugnat? Primo, Deus non laudat opera, sed obediẽtiã. Nã & si alia opera mãdasset, æque laudasset obedientiã eorũ. Monastice uero tota in certis operibus mersa est. Deinde certũ est Rechabitis non sic esse talia præcepta à patre suo, quod his operibus quendã cultum dei singularem erigerent: hoc enim fuisset impium

nec hoc dicit Hieremias: nam nihil prorsus geri debet in cultu dei sine certo uerbo dei, ut diximus: sed usi sunt eo exercitio libere pro corpore suo, sicut alius agricultura. Hac modestia non incedit monastice nostra, sed satana uehente, ambulat supra se in mirabilibus & magnis, faciens è suis studijs non modò cultum dei, sed ferè unicũ & summum cultum dei absq; ullo mandato dei. Nam nisi cultum dei prætexerent, nullus accederet, nullusq́; maneret. Hic est ille Baal Peor impudentissimus, statuere temeritate propria altare nouum, & cultum dei erigere singularem.

Adde, quod Rechabitarum libera illa, & corporalis sanctio, non ferebatur super res spirituales quæ in manu nostra non sunt. Non enim illis mandabatur continentia, aut quicquam quod ad animam pertinet: sed super uinum & fruges & ædes, quorũ nihil non est in manu nostra. At nostra monastice planè furiosa, ad ea urget, quæ in nostra manu non sunt, nempe ad castitatem. Nam neq; Ionadab licuisset filijs suis imperare, quod in manu eorum non esset, etsi paterna potiretur authoritate. Et isti insani & alieni, super filios non suos imponunt impossibilia illis absq; ulla authoritate. O furor et abominatio. Et adhuc Thesauriuora iste audet cõparare monasticen cum œconomice, cum differant sicut infernus & cœlum: quod facit, quia cæcus in operum similitudinem fertur, & rationem ac formam operum negligit, sicut est mos simiarum istarũ, ut satis faciat nomini suo:

& sic

& sic uere Schatzgeyr, id est, qui nobilissimos thesauros uorare studet, scilicet fideles conscientias iuuentutis.

Quin & hoc certum est, non fuisse præceptum Ionadab tam rigidum, ut si casus tulisset, non potuerit dissolui aut dispensari, quemadmodū Christus de sabbato docet Matt. 12. Absit ut Ionadab uir sanctus, rigidius suū uoluerit præceptum seruari, quàm deus suum: ac nō potius ubi periculum corporis aut animæ ingruisset, iusserit omitti. Satis erat, quod hoc insigni exemplo probaretur, quàm grata sit obedientia parentum, scilicet præuidente deo futuras illas monachorū abominationes, quibus contrariam obedientiam erant traditturi. Hæc duo sunt ferme omnium robustissima in speciem totius istius libri, quibus ruentibus nihil aliorum steterit.

Sed in fine miror, cur non illud exemplum Samuelis magis urgent, ubi Hanna filium uouet domino. Breuiter & illud transeamus, ne cuiquā infirmo scrupulū faciat. Primū & hic parentis est authoritas, sicut in Rechabitis, & solū super corpus & rem externam, quæ in manu Samuelis essent: non enim castitas, quæ in nullius manu est, uouebatur à matre: ut sic iterum duplici forma sit longe contrarium uotum monasticis uotis. Tertio, uotum huiusmodi diuinitus præscriptū & institutum erat Leuitici ultimo, quod deus sic curauerat, ut si quis uouere uellet, hoc ritu uoueret, ne uota eorum essent temeritatis humanæ figmenta sine uerbo: qualia sunt monachorum. Nūc uero cum ceremoniæ illæ cessarint, nullū

est reliquū uotū diuinitus præscriptū, quàm baptismū. Hæc uolui mi Briesman tecum parare, ne solus tædio afficereris in libello isto, planè longe minoriticissimo: in quo homo iste miserabilis sic omnia diuina & humana confundit, ut uideatur à satana ipso omnino obsessus? Obsecro quis hoc non soli satanæ tribuat, tanta audacia torquere & deprauare diuinas uoces: quæ omnibus Christianis dicta sunt, ad sectas non Christianas, & ex ijs quæ præcepta sunt, statuere quæ præcepta nō sunt? Nónne hoc est os in cœlum ponere, sanctum dei blasphemare, & totā scripturā negare? Ab discite miserabiles & infelices monachi, aliquādo cū timore et reuerentia diuina tractare, moniti tot exēplis, qui hactenus summis ludibrijs seipsos traduxerunt, præsertim huius Schatzgeyri, qui non potuit ante quiescere, quàm sua insipientia manifesta fieret omnibus. Scilicet sic ostendit semper mendaces sapientia, qui sese maculant. Et tamen illi inphroniti nec maculare, nec mētiri unquàm cessant. Gratia sit tecum, in qua bene uale.

FINIS.

D. Geor-

D. GEORGIO INTEGERRIMO VIro Spalatino, illustriss. Saxoniæ ducis & principis electoris, à secretis, Ioannes Briesmannus, Gratiam & pacem in Christo.

Vt falsa religione, supersticiosoq; dei cultu nihil uetustius fuit, et est in mũdo, ornatiss. Spalatine, ita nihil quoque perniciosius, nihil cautius obseruandũ. Siquidẽ difficilius uitantur mala, quæ boni prætextu fallunt. Hæc nimirum fucata pietas fons est malorum omnium sub totius nomine bonitatis. Sic à condito æuo speciosa hypocrisis aduersus synceram pietatẽ pugnare cœpit, id qđ in duobus primis fratribus Caino et Abelo luculẽter apparet. Sic prophetæ, sic Apostoli pro iustitia fidei contra hominũ iustitiã certarũt. Hoc spirituale bellũ, paruulorũ collisione ĩ utero Rebeccæ figuratũ est olim. Idẽ nostra quoq; tẽpestate cernere non est obscurũ, dũ assiduã Lutheri de iustitia & uerbo ueritatis pugnam aduersus nocentissimos Euangelij hostes spiriticidas & hypocritas contemplamur. Nihil enim in populo illo pharisaico amarulento & indurato, nisi contradictio est. Parum esset, si non crederent aut contẽnerent: at nunc oblatam Euangelij misericordiam, etiam ui persequuntur, & indomito furore resistunt, ac contradicunt phrenapatæ isti: inter quos nuper Schatzgeyrus, è Franciscana factione eorum, qui sese obseruantiæ titulo uenditant, in mediũ prosilijt, scarabæus aquilam (ut aiunt) quæsitu-

rus. Monastices itaque suæ immodicus præco, pro uotis monasticis roborãdis friuola quædam effutiuit, sicut & alia multa. Et dum Lutherum prosternere conatur, seipsum iugulat miser, & insignem suam stupiditatem omnibus palàm per orbem traducit. Veritas nanq; uiuit potentior, quàm multa ora mẽdacia. Et quo magis abdunt sese intra seipsos speciosi hypocritæ, hoc magis sunt id quod sunt. Quanquàm uero non expediat respondere hominis ruditati, rogantibus tamen nonnullis ueritatis amatoribus, morẽ gerere cupiens Lutherus, id oneris mihi imposuit, quo plicatoris ineptias paucis duntaxat perstringerem. Quod eo minus recusare potui, quo magis non tam Luthero, quàm Euãgelicæ ueritati deuinctum me esse agnosco. Est enim Lutherus felicioribus iam studijs ad communem Christianorum frugem occupatus, quàm ut cum his laruis dimicet. Hãc igitur apologeticam responsionem tibi optime Spalatine nuncupatim dedico, qui reuelati Euangelij, sanctarũq; literarum iamiam reflorescentium sitientissimus es. Vale in Christo faustissime, VVittẽbergæ. 16. Calen. April. Anno M. D. XXIII.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-de15-1192015415-56779430X-16/fragment/page=20
Stadtarchiv Dessau-Roßlau

præfationes, responsio per Ioannem Briesmannum.

EGregius ille plicator monastica uota pro pugnaturus, uelut ingentem facturus saltum, aliquanto lõgius retrocedit. Orditur siquidem ab ultimo fine deo, de illapsu dei in animam, & multiplici rursus animæ cum deo unione, multa (pro sapientia sua scholastica) cõmentans, eo quidem consilio, ut uitam contemplatiuam, id est monasticen suam omnibus unice reddat commendatiorem. Itaq; Christi seruatoris nostri inter homines conuersationem in duas partitur uitas: nempe in actiuam & contemplatiuam, per Martham & Mariam, ut ait, designatas: & ne quid à trinitatis desit mysterio, etiam pœnitentialem uitam per Lazarum designatam, ex Bernardo forte instructus adiungit, eo quod Lazarum Christus dilexisse legatur. Atq; ita uitam monasticam, domum fore Lazari Marthæ et Mariæ, per figuras & mysticas intelligentias ostendere conatur: & mysterio necdum per euidentem scripturã ostenso, an id significet quod ipse somniat, rem ipsi etiam mysterio uehementer aduersam probare nititur. Obsecro, quis tam excellentes uiros in simplici illo fratrum de obseruantia cœtu quæsisset? Porrò talis intellectus tales decet scrutatores. Equidem haud ignoro, Ambros. August. Grego. & Bern. per duas hasce typicas mulieres, Christianorũ uitam in duas secasse.

se partes, nempe in administrationem & contemplationem. Atqui cur contemplatio ipsa, monasticæ uitæ speciatim tribuēda sit, non uideo. Siquidem ut fides ipsa nulli Christiano non necessaria est: ita cuilibet in Christum credenti contemplatio ipsa conueniat necesse est. Quocirca esto sanè quod per Marthā exterioribus obsequijs occupatam, actiua uita: per Mariam uero, quæ uerbum domini sedens audiebat, uita contemplatiua signetur: Quis eam ob rem duas hasce uitas à se inuicem, in uno eodemq; homine in Christum credente separare audebit? Aut quis eas monasticorum gregi singulariter præ alijs Christianis assignare poterit, citra summam Christianorum iniuriam? Debet enim utranq; simul habere, quicūq; in Christum credit. Porrò hoc ut dilucidius intelligatur, paululū expatiari lubet, quid actiua, quid ue contemplatiua sit uita usuri. Et quanquàm iustificatio & fides, seu contemplatio uitam actiuam & bona opera præcedat, nos tamen ordinem plicatoris (qui uitam actiuam contemplationi præponit) seruando, primo de actiua uita dicturi sumus.

DE VITA ACTIVA.

Vita actiua, uita est charitatis & misericordiæ, qua inquā charitate seruire nō sibi, sed proximis studet Christianus, & sese totum in omnes effundit: sicut Christus se totum nobis donauit. Siquidem oportet corda nostra sic in proximos effundi & transformari, ut non aliter nostri

ſtri ſimus q̃ ipſorũ. Et hoc eſt quod Chriſtus dicit Matt. 22. Diliges proximũ tuum ſicut teipſum. Sic omnis creatura ſeruat legem charitatis. Vidit enim deus cũcta quæ fecerat, & erant ualde bona, Geneſis 1. Nam omnes creaturas uſui alicui deſtinauit: ſic et humani corporis membra non ſibiipſis ſeruiunt: manus defendunt oculos, oculi uidẽt pedibus, lingua loquitur pro omnibus, etc. Itaq; tunc in nobis Chriſtiana dilectio erit, ſi nos mutuo amauerimus, quemadmodum ſe amant inuicem membra corporis noſtri. Multi enim unũ corpus ſumus in Chriſto, ſinguli autem alter alterius membra, Rho. 12. Próinde uita actiua, omnes qui credẽtium neceſſitatibus inſeruiunt, complectitur. Reſpicit enim uniuerſa opera, quæ erga proximum tam ſpiritualiter, quàm corporaliter fieri poſſunt: quæ profecto nullo nomine ſignari queunt. Eſt enĩ Chriſtianus liber in omne tẽpus, in omne opus, in omnẽ locũ, in omnẽ perſonã: utcũq; ſeſe obtulerit caſus, tibi ſeruiet: quodcũq; inuenerint manus eius, hoc faciet. Sicq; unus non uni, nec uno tẽpore, loco, opere, ſed oĩbus ubiq; per oĩa ſeruit. Deniq; corporalia opera partim à Chriſto exprimũtur Matt. 25. Eſuriui, & dediſtis mihi mãducare: Sitiui, & dediſtis mihi bibere: Hoſpes erã, et collegiſtis me: Nudus, et operuiſtis me: Infirmus, & uiſitaſtis me: In carcere erã, et ueniſtis ad me. Hæc tãta ſũt, ut ſi minimis etiã fecerimus, Chriſto feciſſe dicamur. Sic ſpiritualiter inter minimos hi ſunt, qui in peccatis et egeſtate ſpiritus, in captiuitate & neceſſitate ſpirituali te-

nentur, quibus omnes iubemur pro uirili succurrere, docendo, exhortando, increpando, consolando &c. Sicut Gal. 6. Paulus ait: Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, uos qui spirituales estis, instaurate talem in spiritu mãsuetudinis, &c. Porrò utraq; hæc actiuæ uitæ opera, propter splendentia hypocritarum opuscula in extremam proh dolor obliuionem deuenerunt. Exercent enim sese omnes in fucatis iustitiariorum operibus ab humana ratione repertis, neglectis interea strenue atq; contemptis omnino charitatis operibus à deo præceptis. Omnia quidem facere promptiores sumus, quæ uel ipsi elegimus, uel homines statuerunt, quàm quæ deus mandauit. Hoc autem uel ideo maxime, quia fulgent & splendẽt illa in hominũ oculis, hæc uero non item. Si pio corde uisitas infirmum, egenoq; subuenis: si mutuũ dederis, nihil inde sperans: parum id esse uidetur hominibus. Rursus, si in honorem uirginis Mariæ sabbato ieiunaueris, si diuæ Annæ tres forte cereoli accẽduntur, si ædem saxeam in sancti cuiuspiam demortui honorẽ ædificaueris, altare erexeris, censuq; donaueris: hoc nimirũ splendet, lucet & magni æstimatur ab omnibus. Itaque fit, ut lapides & ligna auro gemmisq; ornentur & uestiantur, uiua uero interim dei templa prorsus negligantur. Meram hypocrisim pro uera sanctitate exosculantur omnes. Peccatur hodie palàm contra deum & proximum, conniuentibus, immo ridẽtibus alijs. Soluuntur hominum adinuentiones ac statuta, & nemo est qui non

magno irascatur zelo. Huiusmodi sanctam actiuæ uitæ iustitiam, cui debemus nisi sanctulis istis, & sacris ordinibus atq; sectis per papam confirmatis? Talia enim opera, talem iustitiam pharisæi, ecclesiæ & Antichristi satellites plenis docuere buccis: Qui in hunc usq; diem faciunt illusionibus suis, ne rectæ pietatis opera puerilibus operum speciebus homines præeligant. Ex quibus infero, nullum hominũ genus ab actiua uita esse magis alienum, quàm papisticum hoc, & omnium maxime monasticum, quod hodie cernitur. Religiosuli enim isti, unà cum turba sacerdotum Baal, ab omnibus bona recipiunt, ab uniuersis sibi benefieri sinunt: ipsi rursum nulli hominum benefaciunt, nisi forte spiritualiter, eo quidem modo, quo ipsi spirituales sunt: nempe dum missas, uigilias, & orationes audacter uenditant, dumq; ieiunia, castigationes, bona opera, decem lapillorum indulgẽtias, & fraternitates impudenter alijs communicãt: dum infirmos uisitant, legata seu testamenta sperantes: atque (quod penè exciderat) dũ auriculares matronarũ confessiones religiosissime audiunt, hoc est, dum captiuas ducunt mulierculas, oneratas peccatis, quæ ducuntur uarijs desyderijs, semper discentes, & nunquàm ad scientiam ueritatis peruenĩẽtes, 2. Timoth. 3. Hæc sunt magnifica illa uitæ actiuæ opera, quæ spirituales isti agunt in domo Marthæ, quibus proximorum necessitati inseruiunt: atq; reliquos homines, seculares quos uocãt, magna sua religione in cœlum ducunt, sicut scriptum est: Cæcus

cæcũ ducit, & ambo in foueã cadunt, Matth. 15. Et tamen ea ipsa qualiaqualia sunt opuscula, nõ ficta quidem, neq; uana, sed seria esse, hactenus omnibus fermè persuasissimũ fuit: siquidem paucos ante dies, nemo saluari confidebat, nisi tam sancta opera à sacrificulis & religiosulis emeret. O tenebræ tenebrarũ. Hic simul obserua Christiane frater, an hoc non sit id quod spiritussanctus 2. Petri 2. prædixit: In auaritia fictis uerbis de uobis cauponabuntur, cor exercitatum in auaritia habentes, execrabiles filij, qui relicta recta uia, aberrauerunt, secuti uiam Balaam filij Bosor, qui mercedem iniquitatis dilexit etc. Eiecit quondam Chananæos è terra dominus, Iudicũ 1. Expulit & Christus negociatores olim è templo: Nolite (inquiens) facere domum patris mei domum negociationis, Ioan. 2. Et nunc quoq; reuera opus est, ut Christus oris sui uirga, negociatores omnium dolosissimos, è medio ecclesiæ suæ propellat. Nónne tibi ueri uidentur Chananæi & mercatores, qui orationis seu murmurationis potius laborẽ in usum uertũt negociationis? de quibus ueritas ait, Marci 12. Deuorant domos uiduarum sub obtentu prolixæ orationis: hi (inquit) accipient prolixius iudicium. Sed ad hoc tremendum Christi uerbum, & expauescẽdum reuera cœleste fulmen, impij hypocritæ, ĩdurati corde, sicut incus Behemoth, nihil prorsus commouentur: non secus atq; multi, qui tonitrua corporalia contemnunt & rident, etiam si uideant alios eisdem penè exanimari: cum tamen luculentissime uideant

hanc

hanc terribilem Christi uocem nõ de alijs dici, quàm ijs, qui sub orationis & bonorum operum prætextu, non solum totius mundi opes, sed etiam pauperiorum ruricolarum, uiduarumq; substantiam inexplebili quadam uoragine absorbent. Ecce nunc cernis actiuam Sauliticæ religionis uitam, in qua posthabita præceptorum dei obseruantia, in suis opinionibus & traditiunculis deum colunt, homines isti miserabiles, & deplorandi magis quàm ridendi. Clauduntur enim in angustijs suis, seq; ipsos captiuant, & in operibus, temporibus, locis à se electis torquentur, extra quæ nihil rectum geri putant. Habent statos dies, stata tempora, certa opera, certa loca: quibus sic inhærent, ut si proximus esset fame moriturus, non ab illis diuelli possint. Valeat qui ualet, pereat qui perit, dum uel ipsi religioni & contemplationi suæ (ut putant) incumbere possint. Sibi enim uiuũt, neq; ad eos pertinent incommoda proximorum: ignorantes planè eatenus opora nostra grata esse deo, quatenus ad charitatem referuntur, & proximo nostro prosunt. Itaque si uis bona opera facere, fac ea non tibi, sed alijs, id est proximis.

DE CONTEMPLATIVA VITA.

Iam quid contemplatiua sit uita, paucis quoq; indicabimus. Est autem contemplatio, uita ferè passiua: Sicut Psal. 84. Audiam quid loquatur in me dominus deus. Hinc Maria sedẽs secus pedes domini, audiebat uerbum

illius, Lucæ 10. Siquidem uerbum dei affert fidem, fides uero cognitionem dei, immo ipsa fides est cognitio dei: non theorica illa seu speculatiua, quam habuere philosophi & sophistæ Theologi: sed practica & spiritualis, qua in intimis cordis fibris sentitur quàm dulcis & suauis sit dominus. Hæc autem dei cognitio nemini, nisi per Christum contingit. Sicut ipse ait Ioan. 14. Nemo uenit ad patrem, nisi per me. Hæc est uera contemplatio, deiq; cognitio: qua habita, cognoscuntur & opera dei in nobis. Hæc facit, ut constanter credamus, ut discamus fidere deo, diligere deum, bene sentire de omnibus operibus eius. Magna certe res est, suauissimaq; cõtemplatio, intimo affectu bene sentire de omnibus operibus dei. Et uix puto deum à nobis hic cognosci posse melius, quàm ex proprijs eius operibus. Siquidem qui dei opera recte cognoscit, is neq; in natura, neq; uoluntate, neq; in corde (ut sic dixerim) seu animo ipsius dei errare possit, adeò magna res est operum dei cognitio. Non de totius huius fabricæ mūdanæ, seu creationis operibus solum loquor, ut sunt cœlum, tera, & elementa: sed etiam de operibus iræ & misericordiæ dei: ut sunt, humiles, id est modicos, abiectos, & uiles exaltare, & è regione excelsos humiliare: pauperes replere, diuites euacuare, etc.

Sublimis tamen & reuera supremus fidei articulus est, Credere in deum patrem omnipotẽtem, creatorem cœli & terræ. Hoc enim qui uiuaciter credit, deum uerissime contemplatur, à creaturarum omnium, & totius

mundi administratione, nec ad momentum quidem cessasare: deumq; certo nouit omnia in omnibus creaturis operari iuxta beneplacitum suum. Hæc fides, hæc contemplatio supra omnes creaturas, supra mundū, diabolum, peccatum, mortem & infernum eleuat Christianum hominem. Porrò sicut de ijs creationis & administrationis operibus in uniuersum impie sentit caro: ita de operibus misericordiæ & iræ nunquàm non falsò iudicat humana ratio. Iudicat enim deo acceptos esse quos donis suis, opulentia, sapientia, iustitia, gloria cumulat: rursum inuisos esse deo, quibus illa desunt. At fallit hic ratio. Nam proprium opus dei est, humilia, id est uilia, abiecta, contempta respicere, & diligere: rursus alta, sublimia, excelsa odire atq; despicere. Vtriusq; exemplū in filijs Israel & Pharaone habes. Qui hæc dei opera non cognoscunt, deum profectò non agnoscunt, imò ignorant prorsus atq; contemnunt: quales hi sunt, de quibus Psal. 27. dicitur: Quoniam non intellexerunt opera domini, & opus manuū eius, destrues eos & non ædificabis. Et Iudicum 2. Mortuis illis, qui nouerunt opera domini, quæ fecerat cum Israël, surrexerunt alij qui non nouerant dominum, neque opera eius &c. Hanc dei ignorantiam scriptura in plerisque locis detestatur: rursus scientiam dei nusquàm non cōmendat. Sic Hiere. 9. Non glorietur sapiens in sapiētia sua, & non glorietur fortis in fortitudine sua, & non glorietur diues in diuitijs suis: sed in hoc glorietur qui gloriatur, scire & nosse me, quod ego sum

dominus, qui facio misericordiam & iudiciũ & iustitiã in terra: hæc enim placent mihi, ait dominus. Et Osee 6. Misericordiam uolo & non sacrificium, & sciẽtiam dei plus quàm holocausta. Ex hac cõtemplatione & cognitione dei, sequitur amor & fiducia erga deum, ut homo prorsus sese deo committat, inq; manus eius proijciat. Sic Iacob, Genesis 32. facie sua faciẽ dei uidit: hoc est, fide deo præsens factus, tanquàm in faciem eius positus, rursus deum præsentem ac iuuare paratum, tanquàm in faciem suam positum cernebat. Ideo appellauit nomẽ loci illius Phanuel, quod faciem dei sonat, dicens: Vidi dominum facie ad faciem, et salua facta est anima mea. Hinc Psal. 97. Ostẽde faciem tuam, & salui erimus. Ecce hæc est uita contemplatiua, nullo Christiano non necessaria, quam nisi habeas, Christianus non es. Siquidem tolle fidem, seu dei cognitionem, ubi manebit Christianismus? tantum abest, quo contemplationem in solos uotarios et religiosulos reijcere possis. Iam uide Christiane lector, quàm belle hoc Christi uerbũ Lucæ 10. Porrò unũ est necessarium, Maria bonam partem elegit &c. uelut inexpugnabile monasticæ uitæ scutum, prudens indagator adduxerit: & ne calumniari uidear, uerba eius subtexam. Ad hos omnes gradus conscendẽdos (inquit) monastica uita mirum inmodum est accommoda, ut appropriate domus Lazari, Marthæ & Mariæ censeri possit, in quam dominus crebrius declinat, in qua deuote suscipitur, dulciter pascitur, delectabiliter conuersatur, sua-

uiter docet, audiente Maria uerbum illius. Et Marthæ contra sororem conquerente, maximi ponderis sententiam protulit pro Maria, monasticæ uitæ scutum, contra omnes eius æmulos inexpugnabile. Martha (inquit) Martha solicita es, & turbaris erga plurima: porrò unum est necessarium, unum desyderatissimum, unum iucundissimum, unum beatissimum, unum summis affectibus exquirendum, unum plenissimis uotis suscipiendum, unum ardẽtissimis amoribus constringendum. Vbi sunt (inquit indagator) qui monasticos omnes è monasterijs deturbare, & in publicam uiuẽdi formam (non quidem de se malam, sed turbidam & tumultuosam) detrudere moliuntur? Non hoc est consilium spiritus Christi, unum (inquit saluator) est necessarium. Lazari pars bona, melior Marthæ: sed Maria optimam partẽ elegit. hæc ille.

Quid audio? nónne hoc est simiam purpura uestire? ne quid acerbius dicam: deinde, nónne plicator Porphyrij sui oblitus, uitã cõtemplatiuam & monasticen ipsam pro conuertibilibus ducit? imò si hæc Christi uerba monasticã uitã instituunt, uel stabiliunt: nónne consequens erit, etiam Christum monasticen, uelut omnibus necessariam suasisse? Porrò (inquit) unum est necessarium: contẽplaturi igitur, ut monasticen suscipiamus omnes, oportet. Reliqua absurda silentio nunc prætereo: satis enim est uel extremo digito blasphemam plicatoris temeritatem indicasse. At dicet forte plicator, Christum monasticen non omnibus, sed perfectionem desyderantibus sua-

sisse: atq; ita sicut Christus monasticen suadet, nō quidē de se, sed propter contemplationem, quæ necessaria est, ita religiosos monasticam uitam propter uitam contemplatiuā suscipere. Respondeo, hoc nihil est aliud, quàm aduersus Christum docere regnum dei cum obseruatione uenire. Ecce enim regnum dei intra uos est, inquit Christus, Lucæ 17. Nō ait, in monasterijs, in deserto, etc. Quoniam si quis uobis dixerit, Ecce hic est Christus, aut illic: nolite credere, surgent enim pseudochristi, & pseudoprophetæ, & dabunt signa magna & prodigia, ita ut in errorē inducātur, si fieri potest, etiā electi: ecce prædixi uobis. Si ergo dixerint uobis, Ecce in deserto est, nolite exire: ecce in penetralibus, nolite credere, Matth. 24. Próinde qui perfectionem & contemplationem uotarijs & monasticis speciatim tribuit, is fidem & cognitionem dei è medio ecclesiæ tollit, & totum nouum testamentum unà cum Christo obliterat. Breuiter, non uita monastica, non cōtemplatio ficta & pharisaica, sed Christus creditus, est unum istud euangelicum, qui sola fide capitur: nā sola fides Christi necessaria est, quæ sola iustificat, sola nouas creaturas facit, sine qua impossibile est placere deo. Sic Iudæis Christus ait, Ioan. 6. Operamini, non cibum qui perit, sed qui permanet in uitā æternam, quem filius hominis dabit uobis, hunc enim pater consignauit deus. Dicentibus uero Iudæis ad eum, quid faciemus ut operemur opera dei? Respondit: Hoc est opus dei, ut credatis in eum quem misit ille. q.d. Hoc erit

opus

opus dei, is cultus dei, hæc mandatorum dei obseruatio, hæc deniq; contemplatio, si audieritis me, si credideritis in me. Ecce hoc unum est necessariũ, hæc bona pars, quam Maria elegit. Próinde plicator stupidissime, mentiris planè atq; blasphemas Christum, dum sanctum hoc Euangelij uerbum ad monasticam uitam torques: & miror profecto hebetudinẽ tuam, quomodo te sic ignores, ut cum tanto uiro, quantus Lutherus est, certamen de literis sanctis inire ausus sis, & sus cũ Minerua (ut aiũt) decertare. Vides'ne quid effecerũt Syluester & Eccius? quid promouerant Latomus & Catharinus, ut reliquos obscuriores nunc sileam? Nónne omnes uiuacissimo uerbo dei iugulati sunt? Præterea, tres diuersorum graduum bonitates, quas ex sententia Christi plicator notari dicit, quasi Lazarus bonam, Martha meliorem, Maria uero optimam partem elegissent: non uideo unde probare possit. Siquidem iuxta græcum textum & originarium fontem, superlatiuus iste nõ inuenitur. Sed decepit hic forte plicatorẽ Bernardus, qui et ipse quoq; hac in re deceptus est, quanquàm alioqui uir sanctus fuerit & pius. Tota igitur errãt uia, qui tortis per uim ac deprauatis uerbis dei ex præfato Euangelij loco, monasticam uitam, & simulatam nescio quam contemplationem ostendere conantur, nescientes prorsus quid actiua uita, quid cõtemplatiua, quid deuotio, quid perfectio sit. Conuersi enim in uaniloquium, uolentes esse scripturæ scrutatores, ac iuxta Apostolum, legis doctores, non

intelligunt quæ loquuntur, neq; de quibus affirmant. 1. Timoth. 1. ideo tot conatibus, assertionibus, scrutinijs, indaginibus, plicis ac replicis inuoluunt omnia. Cæterum, de his quæ de extaticis amoribus plicator inserit, nunc nihil pronuncio: abundent spiritu suo quantum uoluerint, qui inter sydera nidos suos collocant, glorientur de supexmentalibus in deum excessibus et amore extatico: caueant nihilominus ne præsumant, uideantq; ne os amplius & ultra loquatur, q̃ cor cogitet: certe curiosis quibusdam & supersticiosis imaginationibus, quibus implicantur nonnulli, fides syncera impeditur, imò perditur. Sola autem simplicitate & uerbo alitur & seruatur, sicut scriptum est Prouerb. 3. Cum simplicibus sermocinatio eius, seu ut Heb. habet, Ad rectos secretum eius. Porrò, Contemplatio hæc hypocritica, quæ in tota hodie papistica ecclesia, & maxime in monasterijs regnat, nihil minus est quàm contemplatio. Quid enim meditabuntur? quid'ue contemplabũtur ij, qui fides & uerbum quid sint penitus ignorant? Quis autem nescit monasticos uniuersos non occupari hodie nisi in hominum adinuentionibus, mandatis, doctrinis ac statutulis, quæ fidem extinguunt, & Euangeliũ nedum obscurãt, uerumetiam penitus opprimunt? Contigit enim eis illud Esaiæ 8. pro eo quod abiecit populus iste aquas Siloa, quæ fluunt cum silentio, propter hoc adducet dominus super eos aquas fluminis fortes & multas. Aquæ siquidem fortes & multæ, hominum traditiones & præ-

cepta

cepta sunt, quibus hodie undequaq; submersa est miserabilis monasticorum uita. Sunt prætereа qui Christi passionem, uelut innocēti homini & dei filio irrogatam magno deflent eiulatu, usum tamen & fructum mortis & passionis eius prorsus ignorāt, nec in corde unquàm sentiunt, quanquam lachrymis etiam & suspirijs quandoq; abundent. Et quid promouent ij, qui nouem angelorum choros cogitationibus peruestigare moliuntur? aut qui Brigidæ preculis fidunt? deniq; bona monachorum pars (præsertim quæ ex mendicantibus obseruātiæ titulo tumet) contemplationem in rosariorum, coronarum & palliorum murmure, quæ diuæ uirgini Mariæ consuunt, consistere arbitratur: & multa alia me præterire necesse est, si ex hac uelim abysso emergere. Ecce hi sunt qui contemplatiuam cum Maria uitam, uelut optimam partem elegerunt, pro qua ociosi deuorant domos uiduarum. Hoc est sanctum illud ocium, quod quærit charitas: hi sunt quorū in ore charitatis uocabulū, ut est frequentissimū, ita in cor nunquàm ascendit. Ficta enim & fucata sunt omnia, qualis contēplatio talis & charitas, quale ocium talis et sanctitudo, ut apte singula quadrēt. Atque hoc est quod Gregorius de huiusmodi hypocritis quamrectissime dicit: Virtutes esse ostendunt quæ faciunt, sed uitium est omne quod agunt. Occursurus hic forte nobis plicator dicet, se de monastica uita bene instituta loqui. Respondeo, neq; ego nunc de ijs monachis loquor, quorū pessimos pessimorū exemplorū mores,

etiam mũdus ipse detestatur. Sed de sanctulis istis, quos stultum & externa larua deceptum uulgus, uelut angelos miratur, qui omnium maxime uitam bene institutam habere se putant, qui nunquàm de se optima non sentiunt: sicut generatio illa, quæ sibi munda uidetur, et tamẽ nõ est lota à sordibus suis, Prouer. 30. Qui uotorũ simulatione reliquos Christianos excellere se putant: nónne hi religionem, ceremoniarum obseruantiolis & numero psalmorum aut precum metiuntur? Nónne magna admodum superstitione ista obseruant? nónne magna securitate his fidunt, eisq; cœlum deberi putant? ut uerissime de eis id Esaiæ 59. dictũ putes: Confidũt in nihili, & loquuntur uanitates. Ecce uitam eorum actiuam & contemplatiuam simul. Nec est quod tergiuersando ista se in fide & libertate spiritus facere dicant: siquidem in propatulo est, quanto odio easdẽ obseruantiolas ab alijs flagitant, quanta temeritate easdẽ non obseruantes iudicant, quanta contẽtione tuentur. Si nihil perfectionis in ijs consistere arbitrãtur, si non ceremoniolis & opusculis fidunt, cur tantopere ab alijs ista fieri postulant? qua insania sese mutuò præferunt, tanquàm strictiores & laxiores, ut uocãt? Vix me tempero, quin exemplo subijciam: sed pharisaismum forsitan suum defensuri, maiorẽ nobis qui sint, explicandi ansam præbebunt. Hæc igitur nunc de uita actiua & contẽplatiua dicta sufficiant: iam pœnitentiæ uitam & domum Lazari accedamus.

DE VI-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-de15-1192015415-56779430X-16/fragment/page=36

DE VITA POENI TENTIAE.

Poenitētiæ crucem, quam Christus Matth. 4. omnibus ex æquo prædicauit dicēs: Pœnitentiam agite &c. monasticæ uitæ speciatim tribuit plicator, ut trinitatis suæ mysterium compleat, & ob id quoq; monasticen ipsam Lazari domū appellat. Quia in religionibus istis facticijs, per ieiunia & abstinentias, asperitatem uestium & uigilias, et reliqua pœnalia (ut uerbis eius utar) seu afflictiua exercitia, monasticis usualia, carnis & ueteris Adæ mortificatio exercetur. Ad hoc propositum roborandū aliquot è diuinis literis sentētias congerit: sed quàm apposite, uideat ipse. Nos ea quæ de cruce pœnitentiæ & carnis mortificatione ab eodē cōfusissime inuoluta sunt, breuiter quoad licebit, excutiemus, ne operum specie fascinet pusillorū oculos indagator. Principio pœnitentiæ crux corruptiōis nostræ est immutatio, et assidua mētis renouatio, mortificatio carnis, odiūq; sui. Hanc crucem natura sine gratia nō potest nō odire. Siquidē crux ipsa carni dicit, non sis caro: & cōcupiscētiæ, nō concupisces. At hoc naturæ nedū uehemēter cōtrariū, sed etiā mors est, ideo ipsa fugit et odit crucē: quocirca homo hanc crucem non suffert, nisi affuerit spiritus qui eam ipsā dulcē, suauē & amabilē faciat. Est enim spiritus ipse in labore requies, in æstu tēperies, in fletu solatiū. Hāc pœnitētiæ

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-de15-1192015415-56779430X-16/fragment/page=37
Stadtarchiv Dessau-Roßlau

crucem, Christus Matth. 4. docet: Pœnitentiã agite etc. Et ne quis eã in monasterijs speciatim uelut pœnitẽtiæ locis quærat, Lucæ 9. ait: Si quis uult post me uenire, abneget semetipsum (ecce odium sui) & tollat crucẽ suam quotidie (ecce pœnitentiæ crucem) & sequatur me. Et eiusdem 14. Qui non baiulat crucem suam, & uenit post me, non potest meus esse discipulus. Ecce odium sui & crucis baiulatio omnibus, qui Christum sequi uolũt, qui Christiani esse cupiũt, imponitur: ideo toties Paulus exhortatur, ut mortificemus membra quæ super terram sunt, Col. 3. & facta carnis, Rho. 8. Et ut renouemur in nouitate mentis, Rho. 12. et carnis curam ne faciamus in desyderijs, ibidem. Vt crucifigamus carnem cum concupiscentijs, Gal. 5. Quæ omnia cò tendunt, quod caro enecanda sit, et natura mortificãda, quodq; crux pœnitẽtiæ ferenda sit. Carnẽ autẽ appellat Apostolus, non externã duntaxat uoluptatem, sed interiorem naturæ malitiam & improbitatem, quam proprie Rho. 8. affectum carnis & inimicitiam aduersus deum uocat, imò naturam ipsam totam sine gratia apostolus carnem appellat.

Hinc liquido constat, concupiscentiam, carnem, reliquias peccati, uetus fermentum, internum esse malum, quod nec rubea quidem uestis ponit, neq; pulli aut cesij coloris uestimentum aufert, nec cibi delectus, nec comæ attonsio tollit, ut hypocritæ putant. Oculus nequã & irritatio ĩterne est in homine, ideo ut à seipso fugiat homo oportet. Sic Iacobi. 1. dicitur: Vnusquisq; uero tentatur, à concu-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-de15-1192015415-56779430X-16/fragment/page=38
Stadtarchiv Dessau-Roßlau

à concupiſcentia ſua abſtractus atq; illectus. Hæc profunda humanæ naturæ malitia in corde ſita eſt, hominemq; per totum & undequaq; poſſidet. Idcirco nō tantū externe fugienda eſt, ſed intus & penitus quoq; abneganda. Sicut ad Titum 2. dicit Apoſtolus: Abnegātes impietatem & ſecularia deſyderia &c. Próinde operum externorum ſpecies non eſt pœnitentiæ crux, ſicut nec uotorum ſimulatio ueteris eſt fermenti expurgatio: ſed fides, dei donum, operatur immutationem corruptionis noſtræ, & aſſiduam de peccato renouationem. Et hoc eſt quod Paulus Rho. 8. dicit: Si ſpiritu facta carnis mortificaueritis, uiuetis. non ait: Si aſperitate ueſtium lanearū, ſi ciborum delectu: ſed ſi ſpiritu (inquit) facta carnis mortificaueritis, uiuetis. Et ne quiſpiam mortificationem hanc, cum impijs ſophiſtis, ſpiritui humano, id eſt animæ ſeu ratiōi, aut liberi arbitrij uiribus tribueret, protinus addidit apoſtolus: qui ſpiritu dei ducuntur, hi filij dei ſunt: apertiſſime ſignificans de quo ſpiritu loqueretur. Sic igitur uides dono dei & opere ſpirituſſancti mortificari actiones corporis peccati, & quod carnis enecatio ſit uſus ſeu praxis fidei. Deinde, quia adhuc in carne uiuit Chriſtianus, quanquàm non ſecundum carnem ambulet, ſeruiendum eſt neceſſitati uitæ, edendum, bibendum ac dormiendum, quantū neceſſitati, non uoluptati corporis ſufficiat. Sicut enim habitans in domo latronis nūquàm ſecurus eſt, ſed ſemper timere habet, ne ab ipſo perimatur: ſic anima in hoc corpore peccati, nunquam

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-de15-1192015415-56779430X-16/fragment/page=39

ſecura eſt, ſemper inimicũ domi habet. Igitur ut ſeruien dum eſt neceſſitati, ita adimendum uoluptati: pabulum debetur carni, non deliciæ. Porrò ad hoc faciũdum & quando & quoties ieiunandũ ſit, Chriſtianus nullis eget præceptis, id eſt conſciẽtiarũ laqueis, aut conſtitutiũcu lis hominũ, neq; ſtatis diebus aut temporibus, neq; ullo ciborum delectu. Nam ſpiritus ipſe ſua ſponte & cum gaudio ac uoluptate ſuſcipit negocium frenandæ carnis quandocunq; & quantumcunq; opus fuerit. Sic Paulus Gal. 5. Si ſpiritu ducimini (inquit) non eſtis ſub lege. Du ci enim ſpiritu, eſt mortificari carnem. Hinc ipſe eodem ſpiritu perfuſus, 1. Corinth. 9. Caſtigo, ait, corpus meũ, & in ſeruitutem redigo, &c. Tertio, Ex dictis lucu lenter apparet quàm nihil intelligit ſtupidus iſte plica tor, qui omnia quæ in diuinis literis pro communi Chri ſtianorum uita ſonant, ad ſuas perditionis ſectas, in ma ximam Chriſtiani nominis iniuriã doloſe & mẽdaciter torquet, quaſi alius ſit nunc quàm olim Chriſtianiſmus, aut non ex æquo pertineat ad omnes. Sic charitatem ſtu diumq; bene merendi de proximo, imò mandatum hoc omnium generaliſſimum, diliges proximum tuum ſicut teipſum: uitamq; actiuam quam uocant, ad ſectas illas phariſaicas trahit. Sic fidem & dei cognitionem ſeu con templationem uniuerſis & ſingulis unice neceſſariam, et pœnitentiæ crucẽ atq; carnis mortificationẽ, ſine qua Chriſtianus eſt nemo, ſynagogis illis hypocriticis Anti chriſti Rhomani, ſingulariter præ omnibus alijs Chriſti anis

anis tribuit. Quid autem aliud esse debet cuiusq; Christiani hominis uita, quàm crux & pœnitentia? Siquidem baptismus pœnitentiæ signum, seu sacramentum est, & mortificationis quædã inchoatio, quæ per totam uitam durat, & tandem in morte finitur atque perficitur. Sic quoque hæc tria, nempe fides, charitas & crux, Christiani hominis uitam absoluũt. Atqui plicator iste & assertor, quamuis ore quidem non neget, ista omnia ad communem Christianorum uitam pertinere, intus tamen & in corde negat, dum monasticen speciatim hisce accõmodam ducit: cui omnia præfata, seorsum & singulariter præ cæteris tribuit. Quis igitur tam apertam hypocrisim & simulationẽ non execretur? Quis deniq; publicã hanc Christi, Christianorumq; blasphemiam & contumeliam æquo ferre animo poterit? Pudet nunc referre quàm nihil horum agunt monachi, de quibus effrons indagator iste gloriatur.

PROSEQVAMVR RELIQVA.

Asserit præterea uitã monasticã esse uelut cõpendium quoddã ad nanciscẽdam perfectionem. Compendiosius enim (inquit plicator) perfectio apprehenditur in scholis istis spiritussancti bene institutis. Apposite addit, in scholis spiritussancti bene institutis: hypothesis certe bona est. Sic & Lutherus optat, ut monasterijs dẽtur docto-

res fidei, aut ut funditus deleantur. At hodie quot in toto terrarum orbe scholas huiuscemodi reperies? Porrò si per scholas bene institutas, monasteria eorum qui de obseruantia sunt, intelligit, profecto non scholæ spiritus sancti, sed synagogæ Antichristi esse conuincuntur. Satis enim paulò ante ostensum est, qualis sit hodierna monasteriorum institutio. Quoniam ab euãgelio desciuerũt, & in iudaismum quendam reciderunt, iudaicisq; superstitionibus omnia plena sunt. Quorum consuetudinem apostolus, uelut digito notans taxat Col. 2. Nemo uobis transponat metam, proprio proposito, in humilitate & religione angelorum, quæ non uidit, incedens temere, tumens iudicio carnis suæ, et non tenẽs caput (hoc est desciscens à iustitia Christi & fidei, & nouo more se iustificans suis operibus) ex quo (s. capite seu Christo) totum corpus per iuncturas & uinculũ instructũ & coagmentatum augescit in augmento dei. Siquidem igitur mortui estis cũ Christo ab elementis mundi: quid uelut uiuentes in mundo traditionibus uexamini? (deinde imitatur eorum uocem qua dicunt) Ne attigeris, ne gustaueris, neque contrectaueris: quæ omnia sunt in corruptionem ipso abusu secundum mandata & doctrinas hominum, quæ sunt proportionem habentia sapientiæ in uoluntaria superstitione & humilitate & nimia uexatione corporis: non in honore aliquo ad satietatem carnis. Quæ omnia contra hypocrisim quoq; eorum loquitur, qui ex hominum statutis & doctrinis dicunt: Hoc non licet tangere

gere, hoc non licet contrectare, hoc nō licet gustare: imò nihil eis licet, nisi esse impios & hypocritas. Proínde non compendium, sed dispendium est, hodie in uita hac monastica uiuere, si Christianismi puritatem attingere cupis. Omnes enim hominum traditiones & doctrinæ periculosæ sunt, & auertunt tandem à fide. Sicut cor Solomonis auerterunt mulieres alienigenæ, 3. Regum 11. Num ad Christianismi perfectionem, id est fidei & charitatis amplitudinem nanciscendam, & spiritum Christi hauriendum pertinebit, ut his aut his ceremonijs utamur? Nū ut sic aut sic uestiamur? ut his aut his cibis hoc & hoc tempore uictitemus? ut tantum Psalmorun murmuremus? Num ut hoc aut illud uoueamus? Nihil horū. Quid igitur? Lex spiritus uitæ, id est gubernatio fidei seu spiritus, per rectitudinem & uiam compendij ducit ad uitam, ubi lex literæ per longas ceremoniarū & operum ambages, ac uelut per tædiodissimum iter deserti, uix tandem perducit usque ad campestria Moab: nec ad terram promissionis peruenit, sed cum Mose deficit. Siquidē longum iter est per præcepta, compendium habent purissma fides & unica charitas, quæ facile omnes in omnibus erudire possunt. Ideoq; in monastica uita, qualis hodie est, etiam apud eos qui arctissimum religionis genus amplectuntur, non solum perfectionem Christianam non apprehendunt homines, uerumetiam semper sub iugo, semper sub pædagogis agentes, nunquàm ad libertatem spiritus aspirant. Et optimi inter eos, qui

fidem paululum degustarunt (quanquàm rarissimi sint) pueri manent & infantes semper, tot traditionibus inuoluti, nec unquàm grandescunt in Christo, nisi magno miraculo dominus quosdã exemerit. Porrò quid perfectio sit, cuius toties meminit indagator, suo loco, de uotis dicturi, latius tractabimus. Certe hoc uotariorum uitæ genus, quod adeò de perfectione gloriatur, procliue est in hypocrisim, imò est hypocrisis ipsa propter suam speciem & singularitatẽ: unde nascitur superbia spiritualis & communis Christianæ uitæ contemptus: quemadmodum & hic plicator pharisaico aduersus Lutherum supercilio stomachatur. Vbi sunt (inquiens) qui monasticos omnes è monasterijs deturbare, & in publicã uiuendi formam detrudere moliuntur? Et quid est hoc aliud, quàm nos monastici non sumus de communi Christianorum uita? separati sumus à moribus aliorum, sicut synagogæ pharisæi quondam? Obseruamus quæ professi sumus. Non sumus sicut cæteri homines in publica uiuendi forma multo minus raptores & adulteri? Ieiunamus bis in sabbato, ducimus uitam contemplatiuam, sumus in uita pœnitentiæ? Sed mauult deus publicanũ humilem & misericordiam implorantem, quàm istud perfectorum & iustorum genus, suas contemplationes, sua ieiunia, suam pœnitentiæ crucem, sua benefacta commemorantiũ. Fatuæ enim uirgines sunt, foris expolitæ, intus inanes et præposteri quidam Sileni, ad quos tandem dicturus est Christus: Amen dico uobis, nescio uos, Matth. 25.

Cæterum

Cæterum quod monasteria, Christianæ quondam libertatis gymnasia fuere, non inficior, neq; Lutherus aliter scripsit. Siquidem hæc fuit prima religiosorum institutio, ut monasteriũ ingressi, maioribus subiecti, discerent nihil proprie operari, sed prompti & alacres omnibus in omnibus seruire: sicq; exercebantur & perficiebantur in libertate Christiana. Hic inquam erat ceremoniarum finis & modus. Tandem iniquo homine zizanias seminante, cœperunt peruersitatis studio, in libertatis Christianæ iniuriã usurpari omnia. Cœpitq; perfectionis ac ceremoniarum prætextu uera pietas extingui: ut iam pro libertate seruitus, conscientiarumq; misera captiuitas tyrãnizet. Votarij nanq; sub nomine Christi, et liberrimi Euãgelij prætextu, uotorum & traditionum laqueos posuerunt iuxta semitam, ut qui in Christo ambulare se putat (de quo legimus Ioannis 14. quod ipse sit uia) calcet nunc in eorum laqueis. Eorum inquam, à quorum uenatione custodiri propheta cupit Psal. 139. Ab hominibus iniquis (inquit) eripe me, qui cogitauerunt supplantare gressus meos: absconderunt superbi laqueum mihi, & funibus extenderunt rete, iuxta semitam offendicula posuerunt mihi. Atque ita ex schola Christianorum, facta est synagoga nouorũ quorundam pharisæorum. Sic olim in Galgala, in qua exiens populus de deserto primum castrametatus, circuncisione secunda purgatus est, Iosue 5. In qua quoq; Saul unctus est in regem à Samuele, 1. Regum 11. In eadem inquam, uelut in loco celebri error inoleuit, & religiones cœpe-

runt aduersæ, ideo Osee 4 dicitur: Nolite ingredi in Galgala. Locus itidem ille, in quo Abraham sacrificauit, Bethel, id est domus dei uocatus est: quem postea uitulis aureis Hieroboã conspurcãs, Bethauen, id est domũ iniquitatis fecit. Sic Ramoth Galaad, quanto celebrior & maioris authoritatis fuit: quia fugitiuorum ciuitas, Deut. 4. & in partem sacerdotum fuerat delegata: tanto trãs Iordanen habitanti Israël, principium idololatriæ & omnium malorum fuit. Sic Rhoma quõdam Martyrum & confessorum Christi domicilium, facta est nunc spelunca latronum, imò sedes Antichristi & abominationis, stantis in loco sancto. Quocirca nemo mirari debet, quod ex gymnasijs Christianæ libertatis, & ueræ pietatis, facta sit synagoga Sauliticæ religionis, & mystica quædã Galaad, quæ ueram pietatem & ueritatem transtulit in impietatem & mẽdacium. Galaad enim à Hieronymo transmigratio seu tralatio testimonij interpretatur. Vere igitur Galaad nostra & irreligiosa religio, legem & testimonia dei transtulit in leges & traditiones hominum, conturbauitq; ecclesiæ aquas, & de purissimis fontibus, cœnosos & sordidos riuos fecit, qui maculant potius quàm mundant in Christo baptisatos.

Tandem prologum suum finiens plicator, & uelut futuræ propositionis parasceuen facturus, ait: Quia autem contra monasticen tractatus ardẽtissimo stomacho est confectus, totus superciliosus, anhelans ad omnis monastices exterminium, meritò quid uiriũ habeat, est discutiendus

cutiẽdus. hæc ille. Hoc parum adest ab eo quod Lucæ 11. scribitur, dicente Christo ad pharisæos: Væ uobis qui diligitis primas cathedras in synagogis, & salutationes in foro. Væ uobis scribæ & pharisæi hypocritæ, quia estis ut monumenta quæ non apparent, & homines ambulantes supra nesciunt. Respondens autem quidam ex legisperitis, ait illi: Magister, hæc dicens etiã nobis contumeliam facis. Sic hic plicator, per Lutheri libellum de uotis monasticis, obseruantiam suam maxime læsam putans, incipit cum pharisæis grauiter insistere, quærens aliquid uenari ex ore Lutheri, quo accuset eum. Hæc ad prolixam plicatoris præfationem: nunc eiusdem aduersus Lutherum digladiationem uideamus.

PRIMUS ARTICULUS IMPUGNATUS à plicatore, est iste: Vota monastica sunt citra & contra scripturã.

PRincipio uota monastica non niti, imò aduersari uerbo dei scribit Lutherus: iudicio planè Christiano. Asseritq; uouẽdi hũc ritũ esse merũ hominũ inuentum. Hoc non ualens aperte negare plicator, sentit enim manifestam ueritatis uim, elabi tamen utcunque cupiens è regione dicit: Non esse necessarium quod expressis scripturæ uerbis aut exemplis factũ aliquod, tanq̃ deo gratũ approbetur. Sed sufficit (inquit)

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-de15-1192015415-56779430X-16/fragment/page=47
Stadtarchiv Dessau-Roßlau

quod fundamentum in scripturis habeat, utpote ex ipsis manans &c. Sed unde probabis, obsecro, factū aliquod, ut est uotiuum uitæ genus, in peculiarem multorum hominum uitam trahi posse, eo quidem modo ut supra eodem factum instituatur genus uitæ, tanquàm deo gratum, præsertim in tam innumerabilem hominum multitudinem propagatū, cum deus illud nec præceperit, nec consuluerit in scriptura? Quæso etiam, è quo scripturæ loco uoti perpetuitatem & fundamentum, præcipue castitatis, aut non habendæ pecuniæ seu mēdicitatis respectu, cōmonstrabis? At dicis: Quanq̄ perpetui cœlibatus uotum non habeatur in scriptura, tamen castitas ipsa perpetua à Christo cōmendatur & cōsulitur, Matth. 19. Sunt eunuchi qui seipsos castrauerunt &c. Porrò uotum ipsum cōducit & promouet (inquis) ad cœlibatū seruandum. Siquidē ligat uoluntatē ad præstandū id quod uoto promissum est. Est etiā accōmodum & iuuans ad finem, quem scriptura ostendit, iuxta plicatorem. Respondeo, Qua frōte audet hæc dicere indagator? Age diuinæ scripturæ scrutator egregie, produc uel unicum è tota scriptura locum, quo probes uotum monasticum perpetuum, ex se ad omne bonum promouere: quemadmodum temere quidem asserere audes. Si enim lex dei, quamuis iusta, sancta et bona, non donat neq; iuuat ut bonum agamus, uotum hominis quomodo præstabit? Legem ipsam appellat apostolus robur seu uirtutem peccati, 1. Corinth. 15. Et lex subintrauit, ut abundaret delictum, inquit

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-de15-1192015415-56779430X-16/fragment/page=48
Stadtarchiv Dessau-Roßlau

inquit Rho.5. Nam prohibitione augetur desyderium, nõ extinguitur: quod ipsa etiam docet experiẽtia. Quid igitur uotum perpetuum efficiet, aut quid adiutorij castitati aut paupertati præbebit? Nihil ad perfectionem adduxit lex, Hebr.7. Quomodo igitur uotum ab hominibus repertum, adducet uotarios ad perfectionem, & nescio in quas cum deo uniones? Pergite igitur insani plicatores, & dicite: Votum perpetuum in pugna contra malũ cõfortare & cõfirmare. Proinde ut legibus coërceri peccatũ uulgo putant homines: ita scrutator fingit cõcupiscẽtiã frenari posse ligamine uoti, cũ tamẽ lex dei (ut iã diximus) adeò nõ tollit delictũ, ut etiã augeat: sed solus Christi spiritus nouas creaturas facit, uiuificat nos, rapit nos sursum, sicut, 2. Corin.3. dicit Apostolus: Litera occidit, spiritus uiuificat. spiritus inquam, quẽ nec lex, nec uoti uiculũ, imò multo minus uoti uinculũ donat. sed quẽ fides euangelij & promissionis largitur: is inquam cõfert, ut queamus benefacere, ut uincamus insultus peccati & mortis. Huius solius spiritus ductu, nõ uoti cuiuspiam ligaculo cœlibatũ seruãt, quicunq; rarũ hoc & admirandũ castitatis donũ accipiũt. Huius solius raptu affectus opũ adimitur. Porrò pharisæi audientes Christi Pauliq; de cœlibatu consiliũ, audiẽtes deniq; legem aure carnis, conãtur externa tũ legis tũ cõsilij opera facere, repugnante alioqui animi affectu. Is conatus ex oculto quodã carnali affectu proficiscitur, nẽpe legis metu uel cõmodi studio: ideoq; amore sui externa opera simulãt.

Cæterum animus impurus est, id'que adeò occulte, & tam spirituali dolo, ut prorsus intelligere ipsi nequeant, qui impuri sunt, qui'ue tam legem, quàm consilium (ut ipsi arbitrantur) obseruant. Atq; hos impossibile est nō superbire, & se admirari, sibi gratulari, sibi placere (quamuis nec hoc quidem uideant) qualis ille pharisæus describitur à Christo, Lucæ 18. qui ait: Non sum sicut cæteri homines &c. Quam parabolam (ut Lucas ait) dixit ad quosdam qui in se confidebant, tanquàm iusti, & aspernabantur cæteros homines. Tales sunt, qui in harenam ædificarunt, Matth. 7. Sic etiam quantum uidere uideor, uouendi hæc consuetudo ex stulta liberi arbitrij opinione, solaq; fidei & euāgelicæ libertatis ignorantia processit. Putabāt enim homines perpetuum cœlibatum, paupertatem seu mēdicitatem, & reliqua, quæ uouent monastici, tum quidem deo grata esse, cum ex libero procederent arbitrio. Ideo toties uoluntariam iactant paupertatem, & de spontanea castitate gloriantur. Quibus non inepte dici posset illud Amos 4. Sacrificate de fermento laudem, & uocate uoluntarias oblationes. Cæterū quod plicator ait: Si de scriptura quæritur authoritas, dictum occurrit saluatoris Matth 19. Sunt eunuchi qui seipsos castrauerunt propter regnum cœlorum. Miror cur pro confirmandis uotis monasticis, non potius illum scripturæ locum citauerit, Matth. 5. Estote perfecti, sicut pater uester cœlestis perfectus est: cum ubique perfectionem iactent pharisæi isti. Aut

illum

illũ pro minoritis, Matt. 25. Amen dico uobis, quatenus non fecistis uni de minoribus his, nec mihi fecistis: sicut exemplaria quædam habent. Sed fortassis ad castratos ideo respexit plicator, quod spadones, equosq; castratos, uulgo monachos appellent. Qualis est autem hæc consequẽtia: sunt eunuchi qui propter regum cœlorum seipsos castrauerunt. id est, sunt qui ob Euangelium felicius prædicandum, & in populos propagandum, ultro cœlibes uiuunt, igitur uotum perpetuũ monastici cœlibatus habet authoritatẽ è scriptura: uotum inquã, & cœlibatus eorum, qui nihil minus agunt, quàm quod Euangelio inseruiant. Alitur enim in uno quandoq; monasterio monachorum grex maximus, in quo uix unus aut alter ministerio uerbi, nec id quidem syncere, inseruit. Et quid faciunt moniales, quando illis permissum non est, ut in publico concionentur? 1. Timoth. 2. & 1. Corinthiorum 14. Præterea neq; nunc de castitate perpetua, sed de castitatis perpetuo iuramenti uinculo (de quo Euangelij illud uerbum, sunt eunuchi &c. nullã prorsus mentionem facit) disceptamus: sed hoc de castitatis uoto dicturi, latius excutiemus. Deinde monasticorũ exempla uotorum conans è scripturis colligere indagator, profert in medium seruatorem nostrum Iesum Christũ, qui Nazarenus, hoc est sanctus à domino consecratus dicitur, Matth. 2. O' impudentissima creatura, quo audes ore seruatori tuo illudere? est'ne hoc in humilitate, & Christiano animo sanctas tractare scripturas, sicut plica

tor facere se profitetur? Expauescebam primulum, ne forte ex Christo (qui est deus benedictus in secula amē) monachum faceret. At defuit cuculla & uotum perpetuum, hoc est solenne, ut isti loquuntur, iuramentoq́; firmatum: defuit & comæ in rotundum attonsio, sicut dominus Leuitici 19. prohibet. Tractabimus igitur & nos easdem diuinas literas in fidei nostræ simplicitate, quæ est in Christo. Primo, Quāquam Christus reuera Nazarenus, hoc est sanctus & domino cōsecratus fuerit, sicut Esaiæ 11. dicitur: Egredietur uirga de radice Iesse, & Nazarenus (ut Hebr. habet) de radice eius ascēdet. Idcirco Lucæ 1. angelus dicit: Ideoq́; et quod nascetur sanctum, uocabitur filius dei. atque hinc quoque omnes in Christum credētes, Nazaræi dicuntur. Nusquàm tamē Christum Nazaræorum legi & uoto paruisse legimus. Siquidē lex uinū bibere Nazaræos uetat: Christus autem omnibus sese accōmodans, uesciebatur quibuslibet, & bibebat quod apponebatur. Hinc uini potor à blasphema generatione appellatus est, Matth. 11. Deinde Nazaræorum uotum ex se non fuit perpetuum: ut aperte in Numeris cap. 6. legimus. tantū abest, ut ex eo possint probari uota monastica. Ferebatur præterea, uotum Nazaræorum supra rem, homini citra gratiam & iustitiam fidei non impossibilem. At aliud est perpetuæ istius & rarissimæ castitatis uotū, unà cum reliquis monasticis oneribus. Eadem impudentia benedictam inter mulieres uirginem, seruatoris nostri genitricem Ma

riam

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-de15-1192015415-56779430X-16/fragment/page=52
Stadtarchiv Dessau-Roßlau

riam, monastici cœlibatus exemplum adducit plicator inuerecundus: cum ex Euangelio certum sit, inquit ipse, perpetuum eam habuisse castitatis propositū. sicut Lucæ primo ipsa dicit ad angelū: Quomodo fiet istud, quoniam uirum non cognosco? Metuebā iterum ne ex Christi matre monialem seu uestalem uirginem faceret, quando nec desint, qui se fratres Mariæ, item seruos Mariæ, uulgo uenditant. Atqui non ausus est plicator ore pleno ipsam perpetuo uoti uinculo, sicut reliquos monasticos innodare, quanquàm id clanculum subindicare conetur, dicens: Et si dicatur eandem propositum hoc expressisse uoto, quid inconuenientiæ aut à scriptura discrepans infertur? Respondeo, non parum. Siquidem castitas ipsa, res est non extra scripturam, maxime Euangelicam, nec citra consilium. Ideoq; castitatis animus seu propositum non est extra Euangelium, nec citra consilium: uotum uero perpetuum, ut plicator de uoto loquitur, res est extra præceptum, extra scripturam, & citra consilium. Idcirco nihil est, quod perpetuo contemptu plicator blatterat. Nouum testamētum non ignorat castitatem, igitur nec castitatis perpetuum uoti uinculum ignorabit. Quod uero sophisticatur: licitum est habere animum seu propositum castitatis perpetuo seruandæ: igitur licet ipsum iuramenti & perpetuo uoti uinculo ligare, ligatumq; deo offerre. Hic certe possem R. P. ministrum, pro sua dignitate tractare. Primo, qua dialectica didicerit hanc consequentiæ structuram. Déinde quia

cœlibatus usum ignorans, ex uotiua castitate dei cultum facit, citra mandatum dei: sed cōpatiendum est ruditati & temeritati senili. Non autem ualet consequentia (ut dialectica nūc sileam) uel ideo, quod animus iste, seu propositum hoc sit semper, & maneat ex natura sui liberū. Atqui uotum iam emissum, non liberum, sed necessarium est (ut & aliās plicator ipse fatetur) & perpetuo iuramenti uinculo ligatum, atque ita induit naturam legis. Præterea fieri potest, ut quispiam firmam habeat propositum, hoc aut illud faciendi, quod posthac in casu quopiam contra charitatem est, aut euangelicæ derogat libertati, sicut quandoque usu uenire uidemus: certe in casu illo à cœpto instituto, seu proposito resilire potest aut debet. Siquidem tum propositum hoc erroneum est. Credo nunc plicatorē cernere, quàm apposite exempla scripturæ tractarit. Itidem & baptistam Ioannē indagator uelut perpetuum cœlibem in exemplum monastici cœlibatus sumit. Adeò nihil non pestilentissima hæc hypocrisis in suam perniciem trahere molitur. Certe ut Ioannem spiritusancto ex matris utero plenum, libere continuisse non negamus: ita eūdem ligatam hanc castitatem seruasse, plicator effrons in æternum nō probabit. Pari inuerecūdia eundē diuinissimū uirū, quod in eremo arctissimū uitæ genus duxerit, omnium monachorum patriarchā facit. Ecce quāta temeritas, quāta duritia pharisaica, quæ nec Christum, neq; præcursorem eius Ioannem blasphemare metuit. Sumunt sanctissimorum homi-

hominum personam, operarij illi subdoli, quo magis etiam imponant simplicibus animis, authoritatis prætextu magniq; nominis umbra, histrionesq; magis quàm monachi. Forte è spiritu sancto monachum tandem efficiet blasphemum hoc uotariorũ genus: sicut nũc etiam sunt, qui ore sacrilego fratres ordinis sancti spiritus sese appellant. Adeò non potest Antichristi synagoga, quicquid dei est, non blasphemare. Quæro igitur à plicatore, ad quod monachorum genus pertinebunt fratres mendicantes, qui non in eremo, sicut Ioannes, sed prope macellum (ubi omnia quæ ad lauticiam attinent, uæneunt) monasteria sua constituerũt, nimirum uentris negotium agentes. Aut igitur in eremum secedant necesse est, aut Ioannem, gloriosi ipsi hypocritæ, patriarcham non habebunt, atq; sic neq; monachi quidem erunt.

DE VOTO CASTITATIS.

ADdit etiam plicator castitatẽ liberam non esse ampliori laude dignam, quàm sit castitas perpetuo uinculo alligata: immo stulte asserit, cœlibatum perpetuum uoto firmatum, esse libero & temporario præcellentiorem. Nam à uirtute discedere posse, est posse deficere: quod utiq; laudem non parit. Hæc ille. Primo uides mercenariam esse uotariorum castitatem. Oculus enim nequam ad laudem respiciẽs seipsũm prodit: & laudem, nescio quam, ociosorum immũdus iste uotariorum cœlibatus sibi pollice-

tur: deinde cœlibatus usum prorsus ignorant uotarij. Siquidẽ castitatis usum uult esse Christus, seruire in uerbo dei, annũciare, testificari Christum, meditari &c. Nam Euangelij seruam facit castitatem, Matth. 19. Sunt eunuchi qui seipsos castrauerunt propter regnum cœlorum, hoc est, propter Euãgelium. Sic Paulus, 1. Cor. 7. Existimo, inquit, hoc bonum esse propter instantem necessitatem. Virginitatem quidem bonum uocat, nõ quidem per sese, sed propter instantem necessitatẽ: hoc est, propter prædicationem Euangelij, propter persecutiones, quæ annunciato uerbo ingruũt. Hunc cœlibatus usum prorsus ignorantes uotarij, alium sibi fructum castitatis fingunt, nempe phantasticas uniones, & contemplationem monasticam: ut talis sit uotiuus eorum cœlibatus, qualis & contemplatio, de qua affatim supra diximus. Putant quoque insigne bonitatis opus sese deo exhibere in uoto castitatis, pro quo cœlum & aureolas, nescio quas, expectant. Proinde nil nisi cauillationes, meræ'que imposturæ sunt, quæcunque de monastico cœlibatu, eius'que usu plicator effutit. Et uide quàm sublimes habeat oculos uotiua hæc monasticorum castitas. ait enim plicator: à cœlibatu liberè seruato, potest homo si uoluerit, & commodum censuerit, recedere, & se matrimonio iungere, atque hoc laudem non parit. Rursus à cœlibatu obligatione uoti firmato non potest homo recedere: quia non audet se matrimonio iungere, & hoc laudem parit. Nam à uirtute discedere posse, est

se, est posse deficere: quod utiq; laudem non parit, inquit plicator. Igitur à uirtute discedere non posse, est posse non deficere: quod utique laudem parit. En igitur maximam & uere admirandam uoti monastici uim & efficatiam, quod prohibet à uirtute discessum (etiam si maxime & inuincibiliter uratur quispiam) quodq; agit ne uotarij deficere possint. Emittamus ergo omnes uota monastica. Efficiamur monachi, ne discedamus à uirtute. Expectemus aureolas, & nescio quod accidentale gaudium, quod uotarij isti sibi pollicentur, cum non nisi sibiipsis cœlibes sint. Ecce hoc est defendere uota manastica, hoc est scribere indagines atq; conatus cõtra Lutherũ. O scrutatores & plicatores stupidissimos. Cæterũ quàm cœlibes sint, & quantum à uirtute castitatis non discedant uotarij, quamq; nõ deficiant, in propatulo est, & luce meridiana clarius. Sed nũc non ista taxandi prouinciam suscepi. Cum hypocrisi enim mihi bellum est, non cũ priuatis uotariorum uitijs: quamuis multa etiã priuata eorum uitia tã manifesta sint, ut latere nequeant. Deniq; præfractum hoc caput & impudens plicatoris os blatterare audet, perpetuam castitatem nõ esse miraculosam & rarissimã: cum tamẽ ipsemet assertor, quasi duos liniens parietes, cœlibatum non esse passim à quolibet præsumendum, fateri tandem cogatur. Obsecro: nónne miraculum est, si quispiam contra legem naturæ (quam etiam deus stabiliuit, quando masculum & fœminã creauit, Genesis 1.) perpetuo cœlebs singulari

dei dono uixerit? Sed neq; huic similis est reliqua Christiana uita (quanquàm & ipsa non sine spiritu & dei dono sit) quæ nõ cõtra, sed pro lege naturæ est: quod adeò liquet, ut stultum sit nos in re tam manifestaria multis uerbis laborare. Quod uero rarissima sit monastica castitas, quis non uidet? Quid opus est ea negare, quæ sunt cõmunis sensus, uulgatæ famæ, notorij facti, et quotidianæ experientiæ? Immo conscientiam plicatoris testem cito, nisi forte Schatzgeyr non sit caro & sanguis, putetq; contra Apostolũ, 1. Corint. 7. sæpenumero uri, esse idem quod castitatem perpetuam seruare. Nouit tamen & ipse uel fratrum suorum, monialiumq; uisitatione (quia magister est) monastici huius cœlibatus raritatem & ingens periculũ. Si tam munda castitas inter monasticos est, quid faciunt casus reseruati? Quid statuta quædam et regularũ declarationes? Scis qd dico? Nónne humanis traditionibus, & adinuẽtionibus periculo plenis, flammas carnis extinguere conãtur? Id autẽ quàm frustraneũ sit, successus docet. Siquidẽ non hominũ traditiones & statuta, non casuum reseruatio castitatem & pudicitiam conseruãt, sed fides est cinctoriũ rerum, Esa. 11. Fides (inquam) non nisi sublimis atq; fortissima, quæ tamen ardentis libidinis flammas perpetuo & semper uix extinguit (sicut ipsa quandoq; nutat atque uacillat, præsertim dum uarijs periculis & afflictionibus, tam internis quàm externis assiduo non exercetur) nisi dominus singulari quodam & rarissimo dono suo, naturales

uenarum

uenarum fluxus, & scaturigines exiccari dignatus fuerit. Quàm uulgaris autem sit hodie & in diebus istis nouissimis & periculosissimis fides, præter hoc quod charitatis defectus, fidei quoq; absentiã declarat, uel id Christi uerbum, Lucæ 18. apertissime ostendit: Cum uenerit filius hominis, putas quod inueniet fidem in terra? Et eiusdem, 17. Venient dies, quando desyderetis uidere unum diem filij hominis, & non uidebitis. Et nihilominus audet plicator asserere, perpetuam castitatem non paucis, sed multis dari: sicut & fidem monasticis admodum uulgarem facit, cum tamen tam fidei & charitatis quàm castitatis uim & ueritatem nunquàm cognorint sepulchra illa dealbata, quanquam uocabulorum eorundem assidui sint memoratores monastici. Sic Paulus 1. Corint. 7. castitatis raritatem ostendit, cum ait: Velim omnes homines esse ut & ipse sum. Mox subijcit: sed unusquisq; propriũ donum habet ex deo, alius quidem sic, alius autem sic. q. d. Non omnibus data est perpetua & uoluntaria continẽtia: alia enim sunt aliorum dona. Fidei donum Christianis omnibus necessarium est, sicut & charitatis. Præterea multis alia quoq; dona largiuntur, nempe donum prophetiæ, linguarum &c. perpetua castitas non item. Hinc Christus dicit Matth. 19. Non omnes capiunt uerbum istud. ubi de eunuchis loquitur. Quam quidem sententiam, ut Lutherus in libello de uotis synceriter & egregie tractat, ita rursus plicator, castitatem multis, hoc est omnibus monasticis communem

faciens, pro sui uoti uinculo tuendo torquet, ut omnia.

Tandem Lutherus scribit, S. Franciscũ uirum admirabilem & spiritu feruentissimum, sapiẽtissime dixisse, regulã suam esse Euãgelium Iesu Christi. At Euangeliũ castitatem liberam habet, non uoti uinculo ligatam. Plane Franciscus cum uoluit suos ad Euãgeliũ uiuere, liberrimos esse uoluit tam à uotis, quàm ab omnibus humanis traditionibus, quas nunc isti Minores incredibili hypocrisi seruant, &c. Ad hæc respondẽs plicator, Louoniensi modestia, ait subiunctis uerbis calumnia & iniuria refertis: non moueor, nec probra probris retaliare placet; Christiano animo scripturas sanctas tracto &c. Hic uides optime lector, hypocritæ ideã egregie descriptã, quæ est uultu & uerbis modestiam & humilitatem simulare, cæterum tanta arrogantia, temeritate, supercilio, inscitia, hebetudine tumere, ut nihil supra. Phrenapatæ enim isti omnibus neruis uerbo dei & manifestissimæ ueritati aduersantur, et absq; ullo pudore pro Christo contra Christum pugnãt: putantes obsequium se præstare deo, dum incredibili temeritate & pertinatia uerbis dei cedere nolunt. At dum eis ediuerso palàm resistitur, dum crassum eorum cerebrum irridetur, dum hypocrisis ipsa & stultæ traditiuncularum opinationes pio spiritu exsibilantur, dicunt id sanctuli isti, non conuenire Christiano, nec ullo pacto quadrare Euãgelio & pietati catholicæ, etc. ut plicator scribit, fortassis & à Christo tam pietatẽ quàm Christianũ animũ ablaturus est in

dagator. Nam pharisæis & hypocritis palàm insultans Christus, duces cæcos, stultos, sepulchra dealbata, imò serpentes eos & progenies uiperarũ appellauit. Sic Stephanus synagogæ primores & principes, duros ceruice, & incircuncisos corde & auribus, proditores & homicidas appellat, Act. 7. Nónne Elimas magus à Paulo spiritusancto repleto audiuit: ô plene omni dolo & omni uersutia fili diaboli, inimice omnis iustitiæ, non desinis inuertere uias domini rectas? Act. 13. Quid igitur mirum aut Christiano indignũ, si Lutherus aut alius quispiam, in eodẽ spiritusancto cõtra hos mẽtiũ deceptores et laruas papisticas pugnãs, suis et proprijs eos coloribus depingat, & recto (qđ aiunt) nomine appellet? Sed sinamus eos, cæci sũt et duces cæcorũ. Pergamus ad reliqua.

DE CONSILIO ET PERFECTIONE.

QVàm fœde hactenus in Euangelij partitione erratum sit, utpote dum in præcepta & consilia est dissecatum, nulli uel mediocriter erudito obscurum esse puto. Hãc partitionem plenis extulere buccis monastici. Siquidẽ obedientiam, paupertatem & castitatem consilia esse Euangelica, & quod in eis perfectio quædam ultra communem Christianorum uitam consistat, omnibus uotarijs persuasissimum fuit. Extant huius rei adhuc hodie testimonia: Nempe, regularum declarationes, quas nonnulli magnæ tam authoritatis quàm nominis apud eos uiri

ædidere. Extant & Rho. Pontificum bullæ, quibus palàm ostẽdunt, quid de consilijs, quæ monastici uouẽt, senserint, & quomodo perfectionẽ, nescio quã, materialem (ut cũ eis loquar) in cõsilijs istis posuerint. Hos errores, has impietates Lutherus detestatur. Porrò plicator, ne nihil dicere uideatur, sophisticatur interea atq; nugatur de uoti obiecto adæquato, quod regulã esse adstruit, nõ cõsilia, nec præcepta. Obsecro, quale hac leptologia sua effugium quærit? Nónne omnium ferè religionũ uota, super hæc tria ferũtur, nẽpe supra obediẽtiã, paupertatẽ & castitatem: quanquàm Minoritæ paupertatis uotum præ omnibus alijs sibi arrogent? Sileo nunc, quod omnium monasticorum regulæ, magna ex patre humanas traditiones & adinuentiones sapiant. Iam quis credet monachos omnes adeò stupide uouere, ut ne ante quidẽ scire curent, quid uouendum sit, & cur sese huic generi uitæ addicãt? Ideo enim in probationis anno instituũtur nouitij, ut sciant quid uouendum sit. Sic quoq; eadem in memoriam reuocantur iam olim professis. Ideo enim leguntur & declarantur regulæ. In hunc modum diuus Bonauentura, & alij aliorum quoq; ordinum patres, regulas monasticas exposuere de consilijs Euangelicis, quas hac in re & opinione secuti sunt omnes, quotquot ordinarij fratrum & monasticorum uisitatores fuerũt. Nisi unicus forte Schatzgeyr, qui hac in re, citra opinionem de perfectione & consilijs, tam uicarij quàm ministri munus candide & dextre solus absoluit. Sed hoc

ipsum

ipsum conscientiæ eius relinquo. Hac itaque hausta opinione, tandem exacto probationis anno, quo animo, aut qua alia intentione professionem faciant, nisi ea, quam imbiberunt, non uideo. Proinde plicator Lutherum calumniæ insimulans, ipsemet Luthero calumniam infert, & uitium quod summe in altero detestatur, cæcus ipse committit. Certe nisi salutem & perfectionem in huius generis uita, ultra alios Christianos quærerent, profecto monasteria non ingrederentur uotarij (de ijs qui uentris uel ocij causa monasteria petunt, nullus nūc mihi sermo est) imò plicator toties ferè perfectionis meminit, quoties monasteria sua immodice laudat. Sicut supra dictū est, ubi ea ipsa scholas spiritussancti appellat, in quibus perfectionem compendiosius assequi posse astruit. Et tamen hic perfectionem nescio quam, essentialem & accidentalem, somniās, plicat & replicat, asserit & destruit, ut sophistam egregie referat: tam fœcundi sunt indagatores isti & assertores. Deinde uide optime lector miserum matæologum sese torquentem. Contendit enim adhuc asserere, non esse contra Euāgelium, si euāgelicum uoueatur consiliū: & hoc agens nihil probat, sed semper principiū petit. Porrò abunde supra ostensum est, quid uotum possit, & cur uouendi consuetudo recepta sit. Et quanq̄ impossibile sit, ut Euangelij consilium præceptum fiat, certum tamen est per uoti iuramentum & uinculum quandam obligationem & necessitatem accedere cōsilio: atq; ita adempta libertate,

consiliū induit naturam legis. Sic itaq; ex consilio Euangelico præceptum facere nititur, qui cœlibatum seu uirginitatem uouet. Tergiuersatio autem ista nihil facit, qua plicator sibi placens, dicit: Euangelicum consilium non desinit in communi esse consilium, si ipse in particulari assumpserit illud uoti uinculo seruandum. Respōdeo, Quid tibi proderit Euangelium mihi esse lucem, si ipse tibi illud in tenebras uertis? Nonne inuertis uerbū dei, deoq; sapientior esse cupis, dum id tibi in necessitatē & in uinculum uertis, quod Christus liberum esse uoluit? Ideoq; non iuxta, sed ultra, & per hoc contra Euangelium uiuit, qui consilium non habet consilium, qui liberum habet necessarium. Euangelium enim cœlibatum liberum habet, nō ligatum. Igitur uotiua castitas ex diametro pugnat Euangelio. Præterea, quod uerum perpetui cœlibatus usum, quem Christus præscribit, plicator ignoret, quod' quos sibi ipsis cœlibes sint monastici, supra ostēsum est. Ideoq; gratū hoc castitatis munus, quod offerre se deo per uoti uinculum putant, silentio nunc prætereundum esse censeo. Certum est enim, deum Euangelij authorem, non acceptare nisi quod Euangelicum est. Insuper impie in Christi Euangelium impingens plicator, ex euangelicæ paupertatis præcepto consilium facit: quod suo loco uidebimus. Nunc satis est indicare iunioribus, sophistas Christianam doctrinam in duo diuisisse: nempe, in consilia & præcepta. Sic & Christianorum cōditionem seu statum in duo quoq; partiti sunt.

Vnum

Vnum perfectionis statum appellāt, cui consilia tribuūt. Alterū uero imperfectionis, cui præcepta tribuūt. Ideo religiones factitias seu ordines, impudenter status esse perfectionis dicunt. Sed cæci isti, cur præcepta data sint, & cur consiliū, deniq; quid perfectio, qd imperfectio sit, prorsus ignorant. Siquidē ut perfectio et imperfectio nō consistit in operibus, ita neq; statum quendā singularē in Christianismo facit: cōsistit aūt perfectio in corde, in fide & dilectione. Qui plus credit seu fidit & diligit, is perfectior est, siue masculus siue fœmina, siue princeps siue ruricola, siue laicus siue monachus, siue cœlebs siue coniugatus fuerit externe. Siquidē fides & charitas nullas sectas faciunt, sicut nec ullam diuisionem externe inducunt. Reliqua, optime lector, si de cōsilijs & perfectione desyderaueris, ea Lutheri de uotis libellus abunde suppeditabit.

DE VOTO OBEDIENTIAE.

VOtiuam monasticorū obedientiā perstringens Lutherus, dicit eam potius inobedientiam, quàm obedientiam censeri debere. Nam neque uerbo, neq; exemplo scripturæ firmari potest. Docet autem scriptura Christianos omnibus subdi & superiores inuicem arbitrari. Sicut ex Rho. 12. & Phil. 2. et 1. Petri. 5. liquet. Hāc Christianam & apostolicam sententiam cæca plicatoris hypocrisis subdole conatur inuertere. Fingit enim hæc scrē

plurae uerba, non de exteriore (nisi pro loco & tẽpore, hoc est, nunquàm & ficte pro pharisæorum more) sed de interiore tantum subiectione & humilitate intelligi debere: sicut se forte ministrum suorũ, id est interne quidem seruum, externe autem prælatum esse debere putat. Et erroris sui, uelut patronum, adhibet apostolum, Phil. 2. In humilitate superiores sibi inuicem arbitrantes. nimirum expendere uolens hoc uocabulũ, arbitrantes: quod ad animum refert. Sed hic iterum diuinarum scripturarum scrutator non parũ exorbitat. Scriptura enim uelut digito notãs eos, qui externum honorem & exteriorem humilitatem seu subiectionem sufficere arbitrantur, omnem fucum & simulationem abigit dicens: per humilitatem animi alium quisq; se præstantiorẽ existimet. Sicut Rhoman. 12. Honore alius alium præuenientes. Vbi non de externo tãtum honore loquitur, sed de interna animi opinione, quam tam de nobis quàm de alijs concipimus. Atqui sophistæ cum ad sinistrã hæc torquere nequeant, plus æquo ad dextram respiciunt, ne regia uia incedant, uolentes internum duntaxat honorem & interiorem humilitatem ac subiectionem sufficere, sicut etiam de inimicorum dilectione impie docuerunt. At nónne hos redarguit Petrus, 1. Pet. 5. Omnes inuicẽ humilitatem insinuate? Et quid est, quod Christus Lucæ 14. dicit: Cum inuitatus fueris ad nuptias, uade & recumbe in nouissimo loco? Certe sicut ueri Christiani maioritatem ignorant, ita non solum interne, sed externe

quoq;

quoq; humilitatem, & subiectionem diligunt & amplectuntur. Ex his satis liquet, nihil penitus efficere stultam plicatoris illationē de uxore, seruo & ciuibus, quæ Lutheranæ, imò Christianæ & apostolicæ sententiæ absurditatem ostendere nititur. Arguit enim sic: si subdi omnibus exigitur ad Christianorum obedientiam, igitur uxori non sat est, ut uni obediat uiro, ut Petrus ait: Vxores subditæ estote uiris uestris. sed requiritur ut omnibus se subdat uiris. O stupidissimos plicatores. Deinde plicatorem interrogo, qua fronte, uxoris erga uirum, serui erga dominum, ciuis erga magistratum obedientiam, quæ expressis scripturæ uerbis exprimitur, ausit cū uotiua & monastica ab hominibus reperta, hoc est, humana temeritate sine præceptis dei electa, obediētia conferre? Sic enim electitia sua semper his quæ deus præcepit, impudentissime æquiparare conantur. Reuocemus rursus in memoriam, qualis nunc monasticorum obedientia esse possit, quando nil nisi meras superstitiones, traditiunculas, & hominū adinuentiones imbibisse omnes, liquidò supra ostensum est. Nónne cæcus cæcis dux constituetur? Nihilominus tamen quicquid de obediētia dei, & uerbi eius tradit scriptura, suis figmentis insensati isti aptare non uerētur. Sicut torquent illud, 1. Regum 15. Melior est obediētia quàm uictima. Nolo nunc uotariorum & papisticorum sacerdotum commune recensere malum, quo nulli prorsus magistratui subesse uolunt. Sed nec hoc quidem referre uolo, quo iure papa quatuor

mendicantium ordines ab episcoporum & ordinariorũ iurisdictione exemerit. Satis est scire furentem monasticorum obedientiam, qualis nunc est, nil esse nisi peruersam superstitionem.

DE VOTO PAVPERTATIS.

Evangelicã paupertatẽ Lutherus esse scribit, nihil cupere in spiritu, & res libere ad aliorũ cõmodum administrare. At alterã partem, nempe administrationem seu rerum erogationẽ, ad aliorum necessitatem, plicator negat conuenire paupertati euangelicæ. Non enim (inquit) est hoc de ratione paupertatis euangelicæ. Deinde unà cum turba sophistica euangelicam paupertatem, nõ præceptam, sed consultam duntaxat esse adstruit. Videamus igitur, quale uotiua monasticorum paupertas fundamentum habeat è scriptura. Ac primum quidem Christi uerbum expendemus, Lucæ. 14. Omnis ex uobis quẽ non renũciat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus. Principio clare cernis, renũciationem omniũ omnibus credentibus præceptã esse. Siquidẽ discipulus, hoc est Christianus esse nequis, nisi renunciaueris omnibus. Igitur euãgelica hæc paupertas, nõ est consiliũ, sed præceptum, neq; ad uotarios seu monasticos torquẽda. Porrò præceptũ hoc spirituale est, nempe de affectibus, sicut etiã tota lex spiritualis est, id est exigens puros affectus

fectus. Idcirco Christus dicēs, omnis ex uobis qui non renunciat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus. diuitiarum, pecuniæ, omniumq; rerum caducarū affectum, amorem, curasq; damnauit. Hinc renunciare omnibus, est non teneri per ea quæ mundi sunt, est non hærere animo seu affectu in substantia & facultatibus. Quocirca paupertas euangelica non est mendicare, nihil habere: sed affectu nō hærere in re familiari seu opibus. Atq; hoc est scire te non esse possessorem facultatū tuarum, quasi tuæ sint, sed esse procuratorē duntaxat. Omnia enim bona, nō propter nos tantum, sed ut seruiant alijs, cœlitus nobis dantur. Deinde paupertas Euangelica non excludit, immo requirit erogationem facultatum tuarum, ut libere dones egētibus, ut cuiusuis subuenias necessitati. Sic enim Christus adolescēti dixit, Lucæ. 18. Vade & uende omnia quæ habes & da pauperibus, &c. Volebat nanq; Christus sic illum pauperem esse, ut daret. Nunc monastici paupertatem nihil uocāt, nisi ab alijs accipere. Sed quomodo hos esse pauperes censebimus, de quorum diuitijs & opibus iam olim S. Bernhardum dixisse legimus: Religionem peperisse diuicias, & filiam rursus deuorasse matrem. Hic fortè tertium paupertatis gradum, quem finxit plicator, nobis obijciet, uerba eius subtexam: Est pauper euangelicus (inquit) qui cunctis temporalibus (quantum patitur humana infirmitas) abdicatis, nudum se nudi committit brachijs crucifixi, omnem in eum secundum prophetā,

iactans curam, ut hac exoneratus sarcina, liberrimus ad supercœlestia euolet astra. hæc ille. Hunc paupertatis gradum, plicatorem non uelle tribuere monachis in communi facultates habentibus, apertissimum est. Ideoq; monasticis ordinum mendicantium tribuit eundem: & tamen non ex æquo omnibus, sed omniũ maxime obseruantialibus Minoritis. Nam soli ipsi (ut asserunt) reliquos omnes in arctissima paupertate præcellũt, & supremæ perfectionis & paupertatis gradum attingunt. Miror profecto stupidam plicatoris temeritatem. Nam euangelica paupertas, etiam plicatore assentiente, in spiritu agitur: & tamen supremum eiusdem paupertatis gradum, in externa omnium rerum abdicatione reponit. Certe non est gradus supra legem, externe facultates abdicare: sicut nec uẽdere rem seu substantiã, & dare pauperibus: sed est gradus infra hanc legem, quæ præcipit affectu in substantia & facultatibus nõ hærere: atq; hoc quidem præceptũ est omnibus, sicut illud, Non concupisces: aut illud, Diliges proximum tuum sicut teipsum.

Atq; sic quoq; intelligendus est is Euãgelij locus (ad quem tamen, uelut ad sacram ancoram confugiunt, quoties eorũ fictitia paupertas, imò hypocrisis impetitur) quo ad adolescentẽ dixit Christus, Matth. 19. Si uis perfectus esse, uade & uende quæ habes, & da pauperibus &c. Vẽdere enim facultates, est abdicare opum substantiæq; affectum & amorem, & niti quomodo proximo seruias. q.d. Si uis perfectus esse, abdica amorem opum,

noli

… hac exoneratus sarcina, liberrimus ad …olet astra. hæc ille. Hunc paupertatis …em non uelle tribuere monachis in con…abentibus, apertissimum est. Ideoq; mo… mendicantium tribuit eundem: & ta… omnibus, sed omniũ maxime obseruan…s. Nam soli ipsi (ut asserunt) reliquos …na paupertate præcellũt, & supremæ …aupertatis gradum attingunt. Miror …n plicatoris temeritatem. Nam euan…, etiam plicatore assentiente, in spiritu … supremum eiusdem paupertatis gra… omnium rerum abdicatione reponit. …dus supra legem, externe facultates ab…ẽdere rem seu substantiã, & dare pau…radus infra hanc legem, quæ præcipit …tia & facultatibus nõ hærere: atq; hoc …ũ est omnibus, sicut illud, Non concupi… …liges proximum tuum sicut teipsum. …; intelligendus est is Euãgelij locus (ad …ut ad sacram ancoram confugiunt, quo … paupertas, imò hypocrisis impetitur) …tè dixit Christus, Matth. 19. Si uis per… … uende quæ habes, & da pauperibus …n facultates, est abdicare opum substan… … amorem, & niti quomodo proximo …s perfectus esse, abdica amorem opum, noli

noli opes plus diligere quàm proximum. Vides quibus per facultates tuas benefacere queas. Sunt enim pauperes, quorum usibus tua queas accõmodare. Est ergo id, uade & uende &c. non consilium (sicut sophistæ uerba dei adulterantes fingunt) sed præceptũ: sicut & hæc perfectio non consulta tantũ, sed præcepta est, & ad omnes Christianos pertinet. Non quod in omnes omnia dissipari debeant, sic ut nosipsi egeamus & mendicemus: sed qđ oportet Christianũ pectus sic institutũ esse, ut optet alijs curator & dispẽsator esse, ut det cuiuis egẽti & petenti, iuxta illud Lucæ. 6. Omni petenti te tribue &c. Iam quid minus est accõmodũ ad probandã uotiuã monasticorũ paupertatẽ, quàm id quod est apud Matt. 19. cap. Ecce nos reliquimus omnia, & sequuti sumus te? Relictis enim retibus secuti fuerant dominũ. Primum quæro, An idem sit sequi dominum, quod monachum fieri? Hoc si dixeris, Christianus erit nemo, nisi monachus fuerit. Hoc autem pudore uictus non audebit dicere plicator. Cur igitur hæc sancta Euangelij uerba monasticis suis aptare non ueretur? Deinde reliquerũt apostoli retia, & terrenarũ rerum curas quibus implicamur: quæ nisi relinquamus, Christum non sequimur. At monachi quid reliquerunt? Propria, inquis. uere relinquunt propria, & deuorant aliena: sua relinquunt, & aliorum sudorem ociosi ebibunt. Qui sublimiorẽ paupertatis gradum exteriori specie simulãt, intus uero exquisitissimis delicijs, & uariarum copia uoluptatum, ultra omnem

mundanorum luxum exuberant: imò quantum paupertas hæc non euangelica, sed planè fictitia & hypocritica cõsumpserit & inenarrabile est, & prorsus incredibile. Et certè nõ credo fuisse ab initio mũdi uiam magis subdolam, callidioremq; ad rerum abundantiam facile perquirendam, & ad uitam ociosam constituendam, quàm per priuilegium sanctæ mendicitatis, obligatione uoti sibi adiuncta. Itaq; nũc tandẽ intelligo, quid sit quod plicator ait, pauperem Euangelicũ supremi gradus, nudũ comittere se nudi brachijs crucifixi. Est nempe recipi in perpetuam ordinis prouisionem, qualem & à parentibus uix expectare posses, quantumuis opulentis: quod non ignorant dum monasticam hanc paupertatem suscipiunt uotarij. Ob id purius nunc relinquere omnia censendus est is, qui optimam hanc (& olim papistis regnantibus infallibilem) prouisionem relinquit, monasterium egrediens, quàm is qui substãtiam forte paternam relinquens monasterium ingreditur. Hoc experientia quotidiana docet in ijs, qui aliquot annis in Saulitica hac religione uixerunt, & tandẽ domino miserante, Antichristi Antichristianorumq; laqueos cognoscentes, ploq; spiritu fugientes, in communem Christianorum uitam redeunt, quanquàm nihil penitus uideant, quo penuriæ suæ subuenire possint. Præterea, nónne euãgelici isti pauperes, et noui, subintroductiq; apostoli, seipsos et omnes illudunt, dum euangelicam paupertatem, mendicitatem esse putant, quam nec ullus scripturæ locus probare potest?

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-de15-1192015415-56779430X-16/fragment/page=72
Stadtarchiv Dessau-Roßlau

luxum exuberant: imò quantum pauper
angelica, sed planè fictitia & hypocritica
r inenarrabile est, & prorsus incredibile.
redo fuisse ab initio mũdi uiam magis sub-
oremq; ad rerum abundantiam facile per
r ad uitam ociosam constituendam, quàm
m sanctæ mendicitatis, obligatione uoti si
itaq; nũc tandẽ intelligo, quid sit quod pli
perem Euangelicũ supremi gradus, nudũ
di brachijs crucifixi. Est nempe recipi in
dinis prouisionem, qualem & à parenti-
arc posses, quantumuis opulentis: quod
dum monasticam hanc paupertatem susci
Ob id purius nunc relinquere omnia cen-
i optimam hanc (& olim papistis regnan
m) prouisionem relinquit, monasterium
m is qui substãtiam forte paternam relin
rium ingreditur. Hoc experientia quoti-
js, qui aliquot annis in Saulitica hac reli-
, & tandẽ domino miserante, Antichristi
rumq; laqueos cognoscentes, ploq; spiri-
communem Christianorum uitam rede-
nihil penitus uideant, quo penuriæ suæ
t. Præterea, nónne euãgelici isti pau-
ubintroductiq; apostoli, seipsos et omnes
angelicam paupertatem, mendicitatem
m nec ullus scripturæ locus probare po-
test?

test? Imò instituere genus uitæ ad mendicandum simpliciter aduersatur Euangelio. Hic Christus mittens discipulos in messem euangelicã, dicit Lucæ. 10. In quancunque domum intraueritis, in eadem manete, edentes & bibentes quæ apud illos sunt. Dignus est enim operarius mercede sua. Et subdit:

Nolite transire de domo in domum.

Isti uero speciem quidem pietatis habẽtes, uirtutem autẽ eius abnegantes, non dissident ab ijs, de quibus Paulus, 2. Timoth. 3. dicit: Penetrant domos, & captiuas ducunt mulierculas oneratas peccatis. Christo enim domino nostro non seruiunt, sed suo uentri, & per dulces sermones & benedictiones seducunt corda simplicium, Rho. 16. Hi sunt qui omnia huius mundi uerbo suo se deseruisse asseuerant, facto autem ipso temporalia insidijs atq; mendacijs undiq; exquirunt: dum hypocrisim suam uenalem circunferunt, laboremq; orationis, usum negotiationis uertunt, ut ociosi deuorẽt domos uiduarum.

Postremo in Actis apostolicis cap. 20. Paulus ait: Beatum est dare potius, quàm accipere. Isti nihilo secius contrà, perfectos sese arbitrantur, dum mendicant, dum recipiunt, dum aliorum sanguinem exugunt. Nihil curãtes istud, 1. Thessa. 4. Nullius aliquid desyderetis. Et 2. Thessa. 3. Cum quiete operãtes, suum ipsorũ panem manducent. Item Ephe. 4. Laboret operando manibus suis, ut habeat unde tribuat necessitatem patienti. Et Lucæ 6. Omni petenti te tribue. Concludo igitur, ut etiam

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-de15-1192015415-56779430X-16/fragment/page=73
Stadtarchiv Dessau-Roßlau

paulò ante dixi, euangelicam paupertatem erogationē magis respicere, quàm receptionem. Immo si erogare non pertinet ad paupertatem euãgelicam, multo minus recipere seu mendicare ad eandem pertinebit. Iam hæc de paupertate monastica sufficiant: nunc ad reliqua properemus.

DE FIDE VOTARIORVM.

ASserit Lutherus uota absque fide facta, blasphemias esse. Hic plicator erumpit in medium, contendens monasticos omnes secundum charitatem iudicari debere: hoc est uult præsumendum esse ab omnibus, uotarios omnes in fide & charitate uouere. Nos autem Christiane lector supra diximus, uota monastica ex fidei ignorantia processisse, & ex stulta liberi arbitrij opinione. Porrò quàm uulgaris hactenus regnante papistica, immo Antichristi tyrannide, uera uiuaq; fides extiterit, sophisticarum papisticarumq; de operibus, & libero arbitrio doctrina abunde ostendit. Quæ sicut inuincibili & omnipotēte dei uerbo, inuitis etiam portis inferi, erronea esse hæreticaq;, nostris diebus dei benignitate palàm conuicta est: ita prohdolor in diebus iræ & furoris domini, Antichristo regnante, misere uniuersi populi cordibus inculcata fuit. Itaq; qualis doctrina, talis & fides. Neq; enim simul cum papali doctrina fides stare potest: cum

illa

euangelicam paupertatem erogationē
quàm receptionem. Immo si erogare
aupertatem euāgelicam, multo minus
licare ad eandem pertinebit. Iam hæc
monastica sufficiant: nunc ad reliqua

FIDE VOTA-
RIORVM.

rit Lutherus uota absque fide facta, bla
emias esse. Hic plicator erumpit in me
m, contendens monasticos omnes secun
n charitatem iudicari debere: hoc est
um esse ab omnibus, uotarios omnes
te uouere. Nos autem Christiane le-
us, uota monastica ex fidei ignorantia
stulta liberi arbitrij opinione. Porrò
actenus regnante papistica, immo Anti
uera uiuaq; fides extiterit, sophistica-
nq; de operibus, & libero arbitrio do-
tendit. Quæ sicut inuincibili & omni-
inuitis etiam portis inferi, erronea es-
tris diebus dei benignitate palàm con-
dolor in diebus iræ & furoris domini,
ante, misere uniuersi populi cordibus
q; qualis doctrina, talis & fides. Neq;
papali doctrina fides stare potest: cum
illa

illa hypocrisis & species, hæc ueritas & iudicium sit. te stantur id conscientiæ olim collapsæ, nūc uero rursus dei uerbo erectæ. Sentit hoc ipse satanas, cuius caput & organum & sedes, cum uniuersa papistica turba languet, quanquàm cauda Behemoth adhuc palpitet. Próinde nō opus est, ut respondeamus plicatori, qui tam uulgarem inter monachos esse, fuisse'que fidem conatur astruere, quàm uulgares fuere & ipsi monachi in mundo. Qualis autem eorum sit institutio, et quæ bona opera, qualia'ue uota, satis supra indicauimus. Déinde plicator subdit: Iterum quæro (inquit) credere'ne potest monasticus, uotum suum deo gratum esse, an non? Si non, impossibilitatis ostende causam. hæc ille. Si uel parum cerebri esset Schatzgeyro, hanc non mouisset quæstionem. Nam qua opinione uoueāt monastici, Lutherus luculentissime absoluit. Quæ quidem opinio, quia stulta est & sacrilega, quanquàm id non cernant uotarij, ideo pari opinatione putant uota sua placere deo. Nec hoc mirum, siquidem arbitrati sunt & idololatræ, qui Beelphegor coluerūt, obsequiū se præstare deo. Sicut & sacerdotes Baal. Cæterum, quia monasticum uotum nec consulitur, nec præcipitur uerbo dei: qui scies, an deus id gratum habere uelit, anq; id ipsum ei placeat? Siquidē quod ipse neq; præcipit neq; consulit, incertum est an ei placeat, immo certum est id deo displicere. Christus enim fidem nostram nude & pure super solum uerbum diuinū fundari uult: sicut dicit Matth. 18. Super hanc petrā ædificabo eccle-

ſiam meam. Et Ioan. 10. Oues meæ uocem meam audiunt &c. quandoquidem autem nullum dei uerbum clarum & expreſſum eſt, quod uoti perpetui uinculum, caſtitatis ſeu mēdicitatis approbat. Ideo errāt, qui id tanquàm certum credunt & docent, quod tamen incertum eſt an deo placeat: imò ij ueritatem negāt quæ deus eſt, creduntq́; mendacio & errori, id certum & rectum putantes, quod incertum & iniuſtum eſt. Vult enim deus, ne aliud doceatur quàm uerbum dei, ſicut, 1. Petri 4. Si quis loquitur, quaſi ſermones dei, hoc eſt, ut certus ſit eſſe uerbum dei quod loquitur & docet. Apoſtrophe autem plicatoris ad lectorem, qua dicit Lutheri de uotis libellum non à ſobrio, ſed ebrio: non ab homine, ſed à ſatana ipſo conſcriptum &c. nil niſi mel Atticum ſapit, tam dulcis & ſuauis eſt in ore ſimulatoris iſtius fraternæ charitatis blaſphemia ſpiritus. Cæterū, ſi Lutherus talia ſcriberet, non aliud plicator iudicaret, quàm eſſe meras iniurias, immodeſtiam, damnationem, deniq; malignum iudicium. Porrò ſi Lutheri de uotis libellus à ſatana conſcriptus eſt, ſatan profecto contra ſeipſum diuiſus eſt. Et ſi ſatanas ſatanam eijcit, quomodo ſtabit regnum eius? Certè ſi Lutheri ſcripta ex ſatana prodeunt, nihil aliud ſequetur quàm quod Chriſtum & Belial, deum & ſatanam, amicos eſſe factos credamus.

DE NOVA

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-de15-1192015415-56779430X-16/fragment/page=76
Stadtarchiv Dessau-Roßlau

DE NOVA PLICATORIS REVELAtione super prophetia Apostolica I. Timoth. 4.

NVnc plicatoris reuelatio super uerbis Pauli, 1. Tim. 4. excutienda est. Putans enim sibi adesse donum dinoscendi de prophetarum afflatu, scrutando scripturas, sedit & iudicauit Lutheri de præfato apostoli loco sententiam. Et uelut nouus propheta, cui spiritus alium suggerit intellectum, impatiens moræ, prorumpit in medium dicẽs: Impellit & nos spiritus, quem nec prohibere, nec continere possumus, quin in medium producamus, quæ ille suggesserit. Hæc reuelator. Obsecro, Quid aliud sonant hæc noui reuelatoris uerba, quàm illud Heliu, sapientiam suam iactantis, Iob. 32. & 33. qui ait: Ostendam scientiã meam, plenus sum enim sermonibus, & coartat me spiritus uteri mei. En uenter meus quasi mustũ absq; spiraculo, quod laguncula nouas dirumperet: loquar & respirabo paululum, aperiam labia mea &c. Attende Martine, & audi me, & tace dum ego loquor, & docebo te sapientiam. Verba apostoli sunt, spiritus manifeste dicit, quod in nouissimis tẽporibus discedent quidam à fide, attendentes spiritibus erroris & doctrinis dæmoniorum, in hypocrisi loquentium mendacium, & cauteriatam habentium conscientiam &c. Iam nouam plicatoris reuelationẽ audiamus. Videtur (inqt)

ex hoc, prima facie, non de antiquato per mille annos ritu, qualis est tum clericorum, tum monasticorum cœlibatus prophetare. hæc ille. Quid ni? Nónne hypocrisis operum protinus post apostolorũ tempora clanculũ irrepere cœpit, adeò ut apostolus de Antichristo dicat, 2. Thess. 2. Iam mysteriũ operatur iniquitatis, quanquàm non adeò regnaret? Sic & subintrarunt qui fictã pietatis speciẽ sequebantur. Et Paulus post abitionẽ suam lupos rapaces illico uenturos prædixit, Act. 20. Ego scio (inquit) quoniam intrabunt post discessionem meam lupi rapaces in uos, non parcentes gregi: & ex uobisipsis exurgent uiri loquentes peruersa, ut abducant discipulos post se. Sic episcoporum & ministrorum uerbi cœlibatum olim liberum & absq; illa nuptiarum prohibitione fuisse constat, mox tamen paulatim humanis libertas hæc traditiunculis arctari cœpit, donec tandem prohibitio secuta est. Porrò, dum hãc prophetiam, non ad primum post natiuitatem Christi millenariũ, sed ad sequentem duntaxat, seu ad ultima sextæ ætatis tempora referendam censet, profecto sibijpsi turpiter contradicit. Nam consequenter hunc eundem locum, spiritu suo exponens reuelator, ad illos refert, qui asserunt matrimonium de se, omni personæ, omni tempore esse illicitum, utpote à diabolo institutũ (quales Tacianos fuisse Augustinus scribit) & ad illos quoq; qui cibos à malo principio creatos fabulãtur: ut sunt Manichæi. Rogo, quis hos ante mille annos fuisse ignorat? En primam nouæ reuelationis

tionis inconstantiam & dissonantiam.

Sequitur: Discedent quidam à fide &c.

Quidam dicit, nō multitudo maxima (inquit scrutator) qualis clericorum & monasticorum cernitur &c. Vide plusquàm accuratum scripturæ scrutatorem. Ponderat enim uocabulum, quidam, quasi non ideo multi esse possint, qui eorum perniciē sequantur, quos notat spiritus, sicut & in Iudæ epistola legimus: Subintroierunt enim quidam homines, qui olim præscripti sunt in hoc ipsum iudiciū impij etc. Sic igitur iuxta pōderatoris reuelationē, Pauli sentētia erit: Discedēt quidā à fide, hoc est, aliqui & pauci. Et sic mētietur Christus Lucæ 18. Cū uenerit filius hominis, putas quod inueniet fidē? Et eiusdem, 17. Veniēt dies quādo desyderetis uidere unū diem filij hominis, & non uidebitis. Porrò, si Christus ueritas est, quæ mētiri nequit, & Paulus electū spiritussancti organum (qui de ultimo sextæ ætatis tempore, etiam scrutatore attestante loquitur) à spiritu Christi non dissidet: proculdubio plicator, uisione cordis sui deceptus, mendax esse palàm cōuincitur. Obmutesce igitur reuelator cæcissime, & uertiginis spiritum, qui te agitat & impellit, comprime. Sicut igitur multi exitia sequuturi prædicuntur illorum qui sectas perditionis introducēt, 2. Petri 2. & multos seducēdos esse à pseudoprophetis Christus prædicit, Matth. 24. ita queritur hic spiritus Paulē

discessuros esse à fide plurimos, & seducendos per eos, qui in hypocrisi loquentur mendacium. Est autem discessio, ubi à fide ad opera itur, & id operibus tribuitur quod fidei est. Sequitur: Attendentes spiritibus erroris & doctrinis dæmoniorum, in hypocrisi loquentium mendacium. Reuelator hoc docet exponi de humanis constitutionibus, & recte quidem. Solum enim uerbum dei ueritas est, omnis autē homo mendax. Pulchra autē antithesi apostolus utitur: discedent à fide, & in hypocrisi loquentur mendacium. Siquidē fides & ueritas opponuntur hypocrisi & mendatio seu speciei operum. Designat autem quod omnia hypocritarum & sectarum figmenta, agantur sub nomine Christi, Euangelij, ecclesiæ, cultus dei: cum interim nemo minus seruiat deo, quàm qui tot ritibus, tot repertis opusculis deum colere conantur. de quibus, 2. Timoth. 3. Speciem pietatis habentes, uirtutem autem eius abnegantes. Sic, 2. Petri 3. Venient in nouissimis diebus in deceptione illusores. quod uerbis decipiunt & specie illudunt, deputat enim Petrus alterum doctrinæ, alterum operibus.

Sequitur apud Paulum, cauteriatam habentium conscientiam: hoc scrutator ponderare nolēs, sicco pede pertransit. Nos tamen in gratiam eius, id paucis explicabimus. Consciētias eorum ideo cauteriatas appellat, quod nō sint natura aut spiritu factæ, sed cauterio humanæ doctrinæ contra naturam insignitæ, & coram deo insyncere. Habent igitur conscientias uiolēter formatas, iusti-

tiarij

tiarij illi papistæ: sed tamen reuera læsas & noxias. Formant enim ibi conscientias, tanquàm boni facti, dum hominum traditiones seruant: rursus conscientiam peccati, si omiserint. Sequitur, prohibentium nubere. Hoc non ad papam papenseśq; clericos & uotarios, sed ad eos referendum esse dicit scrutator, qui decernunt matrimonium de se omni personæ, omni tempore esse illicitum, utpote à diabolo institutū. Quis tibi hoc dixit? Est'ne ista reuelatio spiritus? Nónne hos uelut acu tetigit apostolus, qui nuptias prohibent? Et quis unquàm nuptias prohibuit, nisi papa papalisq; sedes? Neque enim à condito æuo ordinariam aliquam potestatem fuisse unquàm legimus, quæ nuptias phibuisset, excepto regno papistico. Certe Paulus non de ijs solum loquitur qui matrimoniū seu nuptias damnant (quales Tacianos fuisse S. Aug. scribit) sed omnium maxime de ijs, qui prohibēt nuptias hypocriseos gratia, & simulata quadam sanctitate, qui spirituales esse uolunt, mirari cupientes ab alijs, quod cœlibes agant. Accedit ad hoc, hunc esse prophetiarū morem, quod pro obscuritate ante implentur, quàm intelligantur, immo tandem ex factis discuntur & dignoscuntur esse completæ: sicut multas de Christo prophetias nō intelligeremus, nisi certo iam ex factis ipsis sciremus Christum mortuum esse, & resurrexisse &c. Sic hanc Pauli & Danielis quoq; de Antichristo prophetiā, non tam exacte intelligeremus, qua iuxta Aquilæ tralationem dicit, & supra concupiscentiam fœminarum non

intelliget, nisi iam uideremus papæ legibus & papēsium ficta castitate id esse completum. Rector enim Antichristi, ideo castitatem & perpetuum cœlibatum simulauit, ut plurimos deciperet. Quod uero de perpetui cœlibatus uoto non uiolando garrit plicator, nō attinet nūc confutare: cum satis ac super de eodem uoto disputatum sit in superioribus: imò conuictum, quod citra uerbum dei ambulent, quicunq; perpetuo cœlibatum uoti uinculum ligant, eo quidem modo quo papistæ uota tractare solēt. Ambulare autē sine uerbo dei, quid est aliud quàm ambulare in mendacio & tenebris, & secūdum eos qui in hypocrisi loquuntur mendacium, ut Paulus ait?

Cæterum illationes, quas scrutator facit, non tam argutæ sunt, quàm apparent prima fronte. Et ut iam diximus, uoti uinculo non ualente, nihil prorsus uirtutis aut ueritatis habebunt plicatoris illationes & sequelæ. Deinde quod cœlibatū in clericatu inuiolabiliter obseruandum ecclesiā occidētalē plicator suscepisse ac decreuisse dicit: & tamen eandē ecclesiam non prohibere nubere, sed prohibere cœlibatū perpetuū uiolari, adstruit, non satis admirare queo. Quæ est enim ista plicatoris insania? nónne decernere seu statuere, quod clerici (sic nanq; sancto credentium uocabulo appellant papisticos sacerdotes & monasticos) perpetuum cœlibatum uoueant, idē est quod clericis seu ecclesiæ ministris prohiberi nuptias? Et ut crassiore digito idipsum monstrē: Quid hoc est aliud q̄ prohibere, ne quispiā nubat qui minister uerbi & eccle-

bi & ecclesiæ fore postulatur? Nónne hoc est prohibere nuptias & matrimonium, quasi deo non sit honorabile connubium, caste seruatū, & quasi thorus immaculatus non sit deo dilectus? Qua uero authoritate potest id statuere & præcipere ecclesia occidentalis (siue concilium, siue papam cum cardinalibus suis ecclesiam dixeris) ut cœlibatum uoti iuramento uoueat qui clericus esse uoluerit? aut qua authoritate cœlibatum perpetuum clericatui annexuit? Certe quod Christus omnibus, cuiusuis cōditionis extiterint, hominibus liberum permisit: hoc nec papa, nec concilium, nec ecclesia eisdem necessarium facere potest. At Christus cœlibatum omnibus ex æquo, nulla conditione, nullo statu demptis, permisit liberum: idcirco nec concilium, nec occidentalis ecclesia ulli homini, siue clericus siue laicus fuerit, cœlibatum necessarium facere potest: hoc est (ut pigue plicatoris caput me sane intelligat) non potest ex consilio facere præceptum. Sic etiam Christus & apostoli, nulli sexui, nulli statui, neq; episcopis neq; laicis nuptias prohibent, sed omnibus liberas dimittunt. Quocirca nec concilium, nec ecclesia easdē ulli homini aut ulli statui (ut sic dixerim) prohibere potest. Non enim debent concilia quippiam tractare, statuere, præcipere aut prohibere, nisi uel cum scriptura, uel certa ostēsione spiritus: & si secus egerint, non ecclesia, sed synagoga: nō concilium spiritussancti, sed caput Antichristi censeri, & haberi debet.

Sequitur: Abstinere à cibis, quos deus creauit ad percipiendum &c.

His apostoli uerbis reuelator præceptam à papistica ecclesia abstinentiam, neutiquam notari asserit. Quo modo enim ecclesia loquitur mendacium (inquit) contra fidem, dicẽdo: Fideles in quadragesima ieiunẽt, & à carne abstineãt: cum nihil affirmet, sed aliquid ordinet? etc. Respondeo: Christus nihil discreuit in cibis & diebus, ut apostolus in multis locis docet, præsertim, Col. 2. & in Galatis. Nec uoluit in ullius cibi aut diei usu peccatum fieri posse. Non enim usus, sed concupiscẽtia cibi, in euangelio reprobatur. At Antichristus iste, papa cũ synagoga sua (quam reuelator ecclesiæ titulo uenditat) concupiscentia nihil curata, usum carnium, lactis, ouorum, butyri, & similiũ, per quadragesimã, & dies electicios ieiuniorum, prohibet authoritate diuina, seu sub nomine dei. Et certe, si hæc omnia libera permitteret, aut saltem exhortaretur solum: non adeò perstringeretur & conuinceretur hoc spiritussancti & Pauli uerbo. At nũc quia præcipit in nomine Christi mendaciter, & sub peccato mortali exigit, prorsus corrumpit fidem & perdit cõsciẽtias. Hoc prophetat Paulus: Abstinere à cibis, etc. At, inquit plicator, quia apostolus subnectit: quos deus creauit. Quid hæc clausula ad propositum facit, nisi quia notat superstitiosos errantes, qui cibos à malo principio creatos asserũt, ut sunt Manichæi, hæc ille. Esto sa-

nè, &

nè, & ut maxime donemus, notari etiam eos qui cibos de se malos arbitrati sunt: Nónne simul quoq; perstringuntur ij, & uelut digito notantur, qui cibum uelut homini noxium faciũt, dum peccatum, si manducetur, subesse affirmãt? Nónne hoc est in hypocrisi et simulata sanctitate loqui mendacium? Est'ne hoc discedere à fide, & in stultam quandam opinationem & Iudaismum declinare, immo aberrare à doctrina apostolorum? Sic Iudæi à multis abstinebãt: non quod creaturæ de se malæ essent, sed quia prohibitæ, peccare se credebant, si ederẽt. Christus autem dicit, Matth. 15. Non quod intrat in os, coinquinat hominẽ. Omnia enim quæ extra hominẽ sunt, nõ coinquinant eundem: sed sunt libera prorsus: nisi quia ab intra procedente mala cupiditate, in illis peccetur. At papistæ inquinant solum externis illis, uniuersum orbem, & internis inquinamentis parum, aut nihil prorsus mouentur. Alligat enim papa his rebus conscientias, quæ liberæ sunt, diuexatq; legibus stultis: ut nullo opere hodie pertinatius populi metuant & fidant, quàm papistici huius ieiunij. Nam occidisse, odisse, adulterasse, fraudasse, incomparabiliter leuius habent, quàm oua, butyrum, carnes diebus ieiunij & sextis ferijs edisse.

Reliqua uero scrutatoris reuelatio, non Christi, sed mundi & Aristotelis potius spiritum refert: ideo nihil est, ut in ijs nugis laboremus. Tamen ut semel istius prophetæ Baal finiamus somnia, adducamus & hanc reuelationis particulã. Per hoc, inquit, quod apostolus dicit,

Abstinere ab escis, absolute, sine restrictione ad speciem, utpote carnium, uel ad tempus, notat prohibitionis uniuersalitatem ad omnes escas. hæc scrutator. Quid audio? Est'ne hoc è spiritu sancto interpretari scripturas et prophetias? Obsecro, Quæ fuit unquàm hæresis, quæ uniuersaliter omnes escas prohibuit? quis è solo äere unquàm uixit? Certe id de Manichæis, ad quos hūc apostoli locum speciatim torquet, dicere non audebit? Iterum interrogo: audis'ne surdum caput & scrutator stupidissime? Da hæresim, aut ordinariæ cuiuspiā potestatis præceptum, quod uniuersaliter omnes escas prohibuit: quod nō nisi ad Græcas Calendas dabis: atq; hinc totus orbis, non spiritum sanctum, sed spiritum uertiginis & mendacij in te loquutum esse probe intelligit. Ideoq; hoc insigni mēdacio, uniuersos conatus tuos, indagines & assertiones tuas, scrutinia & consectaria tua unà cum toto scrutinio suspecta reddidisti. Si enim è spiritu, ut gloriaris, loquens, errorem & mendacia profers, quis tibi credet tuis proprijs conatibus indagatori? Alia certe iam res agitur, quàm dum ante aliquot annos: sectam tuam pharisaicam, etiam aduersus Bonifacium de Ceua defendere conans, ruere cœperas, atq; succumbere. Hic igitur nunc finis esto responsionis. Nec opus est ad singula (quæ adeò crassa sunt & pinguia, ut confutatione non egeant) respondere. Qualia sunt quæ de sanctorū imitatione, & operum bonorum cōmunicatione, item de uarijs monasticorum nomenclaturis, & alijs ineptijs garrit.

rit. Hoc autem quod de Rechabitis ex Hieremia adducit: quia Lutherus in epistola potenter & clarissime tractat, nolo repetere. Deniq; quis credat ulli parti libellorum plicatoris, qui in eo loco, quo ex spiritus impulsu se loqui gloriatur, tã insulse ineptit? Quid enim suo scrutinio, suis uiribus assequeretur, quando afflatus spiritu mentitur? Resipiscat igitur miserabilis plicator, & sancto dei uerbo honorem tribuat.

AMEN.

FINIS.

MENSE DECEMBRI,
ANNO M. D. XXIII.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-de15-1192015415-56779430X-16/fragment/page=89
Stadtarchiv Dessau-Roßlau

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-de15-1192015415-56779430X-16/fragment/page=90
Stadtarchiv Dessau-Roßlau

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-de15-1192015415-56779430X-16/fragment/page=91
Stadtarchiv Dessau-Roßlau

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-de15-1192015415-56779430X-16/fragment/page=92
Stadtarchiv Dessau-Roßlau

1483

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-de15-1192015415-56779430X-16/fragment/page=93
Stadtarchiv Dessau-Roßlau

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-de15-1192015415-56779430X-16/fragment/page=94
Stadtarchiv Dessau-Roßlau

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-de15-1192015415-56779430X-16/fragment/page=95
Stadtarchiv Dessau-Roßlau

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-de15-1192015415-56779430X-16/fragment/page=96
Stadtarchiv Dessau-Roßlau

5.

IOANNIS

BRIESMANNI AD CASPA-
ris Schatzgeyri Minoritæ plicas responsio,

M.L

In ho

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-de15-1192015415-56779430X-16/fragment/page=97
Stadtarchiv Dessau-Roßlau